ÖZEL HUKUK / PRIVATE LAW
Araştırma Makalesi / Research Article

Şirket Bölünmelerinde Alacaklıların Korunmasına İlişkin Alternatif Yaklaşımlar ve Yeni Koruma Mekanizmaları*

Alternative Approaches and New Protection Mechanisms for Creditor Protection in Company Divisions

Yıldıray ÇOT, Levent BİÇER*****

ÖZ

Yeniden yapılandırma türlerinden biri olan bölünme, şirketlerin belirli bir faaliyet alanında uzmanlaşmasına ve böylece kendi faaliyet konularında daha rekabetçi olmasına hizmet edebileceği gibi, şirketlere başkaca önemli avantajlar da sağlayabilir. Bölünme işlemi ise, şirketin aktif ve pasiflerinin bir veya daha fazla şirkete devredilmesi sürecini ifade eder. Bu süreç, şirketlerin yapısal değişiklikler yaparak daha verimli hâle gelmelerine olanak tanırken, alacaklıların haklarının korunması açısından da büyük bir öneme sahiptir. Zira bölünme işleminde kendisine söz hakkı tanınmayan alacaklının, muhatabının değişmesi nedeniyle bir kayba uğraması söz konusu olabilecektir. Bunu önlemek için kanun koyucu, özel korumaya ihtiyaç duyan alacaklılar lehine bazı düzenlemeler öngörmüştür. Çalışmamız kapsamında, şirket bölünmelerinde alacaklıların korunmasına yönelik mevcut sistemlerin ne ölçüde etkin olduğu ele alınmış ve bu alanda karşılaşılan sorunlara ilişkin bazı çözüm yolları değerlendirilmiştir. Teminat yükümlülüğünün risk analizine dayalı olarak belirlenmesi, ilanların dijital mecralarda yapılması, blockchain teknolojisinin hukuki güvence sağlamak amacıyla kullanılması ve sorumluluğun devredilen net aktif malvarlığı oranına göre değil, yarar

* Makale gönderim tarihi: 22.09.2025. Makale kabul tarihi: 09.01.2026. Yıldıray Çot, Levent Biçer, "Şirket Bölünmelerinde Alacaklıların Korunmasına İlişkin Alternatif Yaklaşımlar ve Yeni Koruma Mekanizmaları", *İstanbul Medipol Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, Cilt 13, Sayı 1, 2026, ss. 515-553, DOI: https://doi.org/10.46547/imuhfd.2026.13.1.1.

** Yüksek Lisans Öğrencisi, Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, yildiray.98@live.de, 0009-0004-5649-2187.

*** Doç. Dr., Kocaeli Üniversitesi Hukuk Fakültesi Ticaret Hukuku Anabilim Dalı, lvntbicer@hotmail.com, 0000-0002-9998-5289.

Çatışma Beyanı: Yazar/lar herhangi bir çatışma beyanı bildirmemiştir.
Conflict of Interest Statement: The author(s) have declared no conflict of interest.

sağlama derecesine göre belirlenmesi gibi çeşitli yaklaşımlar incelenmiştir. Bu çerçevede, mevcut düzenlemelerin uygulamadaki etkileri değerlendirilmiş ve farklı bakış açılarıyla sistemin geliştirilmesine katkı sağlanması amaçlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Bölünme, alacaklı, alacaklıların korunması, teminat, sorumluluk.

ABSTRACT

As a form of corporate restructuring, the spin-off process offers companies several advantages, including the opportunity to specialize in specific areas and enhance their competitiveness. A spin-off involves transferring a company's assets and liabilities to two or more new entities. While this process allows for structural changes that improve operational efficiency, it also raises important concerns regarding the protection of creditors' rights. Since creditors are not granted a voice in the spin-off process, they face significant risks of loss due to changes in the debtor entity. To mitigate such risks, lawmakers have introduced legal provisions aimed at safeguarding creditors in these situations. This study assesses the effectiveness of current legal frameworks designed to protect creditors during corporate spin-offs and identifies practical challenges. It explores potential solutions, such as determining security obligations based on risk analysis, using digital platforms for public notices, leveraging blockchain technology for legal certainty and assigning liability according to the degree of benefit received, rather than the proportion of transferred assets. By evaluating the practical impact of these regulations, the study aims to offer alternative perspectives to improve the system's effectiveness in protecting creditors.

Keywords: Division, creditor, protection of creditors, guarantee, responsibility.

Giriş

Şirketler, verimliliklerini artırmak, rekabet güçlerini yükseltmek ve stratejik hedeflerine ulaşmak amacıyla zaman zaman yapısal değişikliklere ihtiyaç duyabilmektedir. Bu doğrultuda uygulanan yeniden yapılandırma yöntemlerinden biri olan bölünme, şirketlerin belirli alanlarda uzmanlaşmasını[1] ve faaliyet gösterdikleri pazarlarda daha etkin bir şekilde varlık göstermelerini mümkün kılmaktadır. Bölünme işlemi şirketlere önemli fırsatlar sunarken, alacaklılar açısından bazı hukuki riskleri de beraberinde getirebilmektedir. Bu

1 Hasan Karslıoğlu, "Türk Ticaret Hukuku Kapsamında Şirket Bölünmelerinde Alacaklıların Korunması", *Ankara Barosu Dergisi*, Cilt 79, Sayı 4, 2021, s. 4.

hukuki riskleri bertaraf etmek amacıyla, 6762 sayılı eski Ticaret Kanunu'ndan[2] (eTK) farklı olarak 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu[3] (TTK) ile bölünme kararının alınmasında hiçbir söz hakkı bulunmayan alacaklıların alacakları düzenleme altına alınmıştır[4]. Bölünmeye ilişkin hükümlerin oluşturulmasında ise, Avrupa Ekonomik Topluluğu'nun (AET) şirket bölünmelerine dair 82/891/AET sayılı Altıncı Yönergesi[5], İsviçre Birleşme Kanunu (*Fusionsgesetz*)[6] ile Alman Tür/Nev'i Değiştirme Kanunu (*Umwandlungsgesetz*)[7] esas alınmıştır[8].

Bu çalışma kapsamında, şirket bölünmelerinde alacaklıların korunmasına ilişkin mevcut hukuki mekanizmalar değerlendirilecek, uygulamadaki aksaklıklar ve çözüm ihtiyaçları ele alınacaktır. Ayrıca, risk analizi temelli teminat uygulamaları, ilan usullerinin dijital ortama taşınması, blockchain teknolojisinin hukuki süreçlerde kullanımı ve sorumluluğun yarar sağlama derecesine göre belirlenmesi gibi çeşitli yaklaşımlar tartışılarak, mevcut sistemin geliştirilmesine yönelik bazı öneriler sunulacaktır.

I. Bölünme

Bölünme[9], bir şirketin malvarlığının tamamının veya bir kısmının ekonomik ve kullanım amacı açısından bütünlük oluşturacak şekilde, yeni kurulacak ve/ veya mevcut olan bir ya da birden fazla şirkete tasfiyeye girmeksizin devredilmesi ve bunun karşılığında, devralan şirketin paylarının bölünen şirkete ve/veya ortaklarına[10] tahsis edilmesi olarak tanımlanabilir[11]. Şirketler

2 RG. 07.04.2016-29677.

3 RG. 13.01.2011-27846.

4 Nitekim eTK şirketlerin bölünmesini düzenlememişti (bkz. Mehmet Bahtiyar, *Ortaklıklar Hukuku*, 10. Bası, Beta Yayınları, İstanbul, 2015, s. 60).

5 Avrupa Toplulukları Resmî Gazetesi Sayı: L 378/47 Tarih: 31.12.1982. Bu Yönerge, alacaklıların korunması ile ilgili olarak üye ülkelere farklı seçenekler sunar. Bundan sonra "Bölünme Yönergesi" olarak anılacaktır.

6 Bundesgesetz über Fusion, Spaltung, Umwandlung und Vemögensübertaragung (FusG), SR 221, 301. Bundan sonra "FusG" olarak anılacaktır.

7 Umwandlungsgesetz vom 28. Oktober 1994 (BGBl. I S. 3210; 1995 I S. 428). Bundan sonra "UmwG" olarak anılacaktır.

8 Bkz. TTK madde gerekçeleri, "Bölünme" başlıklı bölüm.

9 TTK'da sermaye şirketlerinin kolaylaştırmış şekilde birleşmesi açıkça düzenlenmiş olmasına karşın, şirketlerin kolaylaştırılmış şekilde bölünmesi için aynısı söylenemez. Ancak TTK'nın çeşitli hükümleri dolaylı olarak, bölünmenin kolaylaştırılmış bir şekilde de gerçekleştirilebileceğini göstermektedir. Örneğin TTK m. 169/4 hükmünde, tüm ortakların onayı doğrultusunda küçük ölçekli şirketlerin bölünme raporunun düzenlenmesinden vazgeçebileceğine yer verilmiştir. Ayrıntılı bilgi için bkz. Rıza Ayhan, Hayrettin Çağlar, Mehmet Özdamar, *Şirketler Hukuku Genel Esaslar,* 3. Bası, İstanbul, 2021, ss. 497-511.

10 Kısmi bölünmede, bölünen şirket devralan şirketlerin paylarını iktisap edebilir (bkz. Bahtiyar, s. 60).

11 Mehmet Helvacı, "Bölünmeyi Ortaya Çıkaran Sebepler, Bölünme Türleri, Türk Hukukunda Durum ve Tanım Sorunu", *Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları*

iki farklı şekilde bölünebilir ve her bölünme metodu iki farklı şekilde gerçekleşebilir. Bir yandan, tüzel kişiliğin sona erip ermeyeceğine göre bir ayrım yapmak gerekir. Eğer şirketin malvarlığı tamamen bölünürse[12] şirketin

Dergisi, Cilt 12, Sayı 1-3 (Doç. Dr. Mehmet Somer'in Anısına Armağan), 2006, s. 171; Serkan Altoprak, *Türk ve Alman Hukuku Karşılaştırmalı Ticaret Şirketlerinde Yapısal Değişiklikler*, On İki Levha Yayınları, İstanbul, 2018, s. 53. TTK hangi şirketlerin hangi şirketlere bölünebileceğini, mehaz FusG m. 30 doğrultusunda sınırlayıcı bir şekilde belirlemiştir. Buna göre sermaye şirketleri veya kooperatifler, ancak başka sermaye şirketlerine veya kooperatiflere bölünebilirler (TTK m. 160). Şahıs şirketlerinin bölünme imkânı bulunmamaktadır. Benzer şekilde sermaye şirketleri de bölünerek şahıs şirketi hâline gelemezler. Ancak bir şahıs şirketinin tür değiştirme yoluyla sermaye şirketi hâline gelmesi ve ardından bölünmesi mümkündür (TTK m. 160 madde gerekçesi). Buna karşılık Alman Nev'i Değiştirme Kanunu'nda bölünme işlemine, sermaye şirketleri, şahıs şirketleri, kooperatifler ve dernekler gibi çeşitli hukuk süjelerinin taraf olabileceği kabul edilmektedir (§124 UmwG yollamasıyla §3 UmwG). Konuya ilişkin olarak Moroğlu, sermaye şirketinin şahıs şirketine veya şahıs şirketinin sermaye şirketine bölünememesinin, tüzel kişiliğe sahip olan ticaret şirketinin tasfiyesine yönelik kanun maddelerinin dolanılması kaygısından kaynaklandığını, ancak Türk hukukunda şahıs şirketlerinin de tüzel kişiliği bulunduğundan (TTK m. 125) bu kaygının anlamsız olduğunu ifade etmektedir (bkz. Erdoğan Moroğlu, *6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu Değerlendirme ve Öneriler: Başlangıç Hükümleri, Ticari İşletme, Ticaret Şirketleri, Kıymetli Evrak ve Son Hükümler*, On İki Levha Yayınları, İstanbul, 2016, s. 103). TTK'da tasfiye sürecindeki şirketlerin bölünmeye katılabileceğine dair açık bir düzenleme yer almamaktadır. Bu konuyla ilgili olarak *Tekinalp*, birleşmeye ilişkin TTK m. 138'de belirtilen koşulları sağlayan tasfiye sürecindeki şirketlerin, bölünme işlemlerine de dâhil olabileceği görüşünü ileri sürmektedir (Reha Poroy, Ünal Tekinalp, Ersin Çamoğlu, *Ortaklıklar Hukuku I*, 15. Bası, Vedat Kitapçılık, İstanbul, 2021, s. 176). Altoprak'a göre yasa koyucu, birleşme işlemleri için tasfiye hâlindeki şirketlere yönelik özel bir düzenleme getirmiş olmakla birlikte, bölünme için benzer bir hüküm öngörmemiştir ve bu durum tasfiye sürecindeki şirketlerin bölünmeye katılamayacağını göstermektedir (Altoprak, s. 62). Öte yandan Tekinalp, TTK m. 139'un kıyasen uygulanabileceğini, mali durumu kötü olan anonim şirketin bu yolla bölünerek kurtarılabileceğini ve bunun birleşmeyle kurtarılmasından farklı olmadığını savunmaktadır (Poroy, Tekinalp, Çamoğlu, s. 176). Güven-Çetin'e göre, borca batık bir şirket yeni bir şirket kurmadan kısmi bölünme gerçekleştirebilir. Ancak bunun için devralan şirketin, devredilen borçları karşılayacak mali güce sahip olması gerekir. Tasfiye hâlindeki şirketlerde alacaklı sayısı arttıkça tahsil şansı azalır (Neslihan Güven-Çetin, *Anonim Şirketlerin Bölünmesinde Alacaklıların Korunması*, Platon Hukuk Yayınevi, İstanbul, 2024, s. 139 ve 140). Zira, tasfiye edilen şirketin malvarlığı, borçlarını karşılamaya yetmez ise mahkemece, şirketin iflasının açılmasına karar verilir. Bu durum, şirket alacaklılarının menfaatlerinin zedelenmesine sebebiyet verebilir. Bunu önlemek amacıyla, alacaklıların daha etkin korunması için şahıs şirketi ortaklarının kişisel sorumluluğu öngörülmüştür (TTK m. 176).

12 Alman Ticaret Kanunu'nda (Allgemeines Deutsches Handelsgesetzbuch, ADHGB) dönüşüm düzenlemeleri ilk kez 1884 yılında getirilmiş olup, 1934 ve 1956 yıllarında çıkarılan yasalarla şirket dönüşümleri daha kapsamlı bir şekilde düzenlenmiştir. Her ne kadar 1969'da yürürlüğe giren UmwG, dönüşüm hukukunu önemli ölçüde geliştirmiş olsa da, bazı yasal boşluklar devam etmiştir. Bunların giderilmesi amacıyla 1988'de Adalet Bakanlığı tarafından hazırlanan taslak, köklü bir reformun temelini atmıştır. 1992'deki referans taslağı ve 1994'teki yasal düzenlemelerle dönüşüm süreçleri daha esnek hâle getirilmiş, böylece şirketlerin ekonomik koşullara uyum sağlaması kolaylaştırılmıştır (Joachim Schmitt, Robert Hörtnagl, Michael Winter, *Umwandlungsgesetz, Umwandlungssteuergesetz: UmwG, UmwStG*, 10. Bası, C. H. Beck, Münih, 2024, §1 Rn. 1-8). Alman Nev'i Değiştirme Kanunun 123'üncü maddesinde bölünme, tam (Aufspaltung) ve kısmi bölünme (Abspaltung) ile ayırma (Ausgliederung) olmak üzere üç farklı kategori hâlinde düzenlenmiştir (§123 UmwG). Tam bölünme, bir hukuk

varlığı sona erer ve ticaret unvanı ticaret sicilinden silinir (TTK m. 159/1-a). Buna karşılık kısmi bölünmede, bir şirketin malvarlığının bir veya birden fazla bölümü mevcut ve/veya yeni kurulacak şirketlere devredilir[13]. Bunun üzerine bölünen şirket veya ortakları, devralan şirketlerin haklarını ve paylarını iktisap ederler (TTK m. 159/1-b)[14]. Bölünen şirket, devredilen malvarlığı bölümlerinin karşılığında alacağı pay ve haklarla, devralan şirket üzerinde kontrol sağlayarak onu yavru şirketi hâline getirebilir. Ancak pay ve hakların elde edilmesi tek başına devralan şirketin yavru şirket hâline gelmesini sağlamaz[15]. İkinci ayrım, bölünme ile yeni bir şirketin oluşup oluşmayacağına göre yapılır. Zira bölünen şirketin malvarlığı yeni kurulacak bir şirkete tahsis edilebileceği gibi, mevcut bir veya birkaç şirkete de özgülenebilir (TTK m. 159/1-b). Bölünme sözleşmesinin ticaret siciline tescil edilmesiyle birlikte envanterde[16] yer alan bütün aktifler ve pasifler kendiliğinden devralan şirkete/şirketlere geçer (TTK m. 179/4).

TTK'nın 174 ilâ 177'nci maddeleri bölünme hâlinde alacaklıların korunmasına ilişkin hükümler içermektedir. Ancak bu hükümler, bölünecek şirket ile alacaklılar arasındaki mevcut sözleşmelerin durumunu ayrıntılı biçimde düzenlememektedir. Taraflar arasındaki ilişkiler bölünme sözleşmesinde

---

süjesinin tasfiyesiz infisah ederek, malvarlığı unsurlarının bir bütün olarak mevcut veya yeni kurulacak hukuk süjelerine, devreden süjenin pay sahiplerinin pay sahipliği haklarının devam edecek şekilde devralan süjelere verilmesi suretiyle malvarlığın bölünmesidir (§123 Abs.1 UmwG). Kısmi bölünme ise, bir hukuk süjesinin malvarlığının bir veya birden fazla bölümünün bir bütün olarak, mevcut veya yeni kurulacak bir veya birden fazla hukuk süjesine, pay sahipliği haklarının devreden süjeye ve/veya pay sahiplerine verilmesi karşılığında bölünmesi anlamına gelir (§123 Abs.2 UmwG). Ayırma şeklinde gerçekleşen bölünme türünde ise, bölünen şirketin malvarlığı bir veya birden fazla bölüme ayrılıp, mevcut veya yeni kurulacak bir veya birden fazla şirkete devredilir. Buna mukabil devreden şirket, devralan şirketlerin pay ve ortaklık haklarını kazanır (§123 Abs.3 UmwG). Ayrılma yoluyla bölünmede, malvarlığının bir bölümü veya tamamı devredilebilir. Tüm malvarlığı devredildiğinde ise bölünen şirkette sadece devralan şirketin ortaklığı kalır ve böylece bölünen şirket bir holding yapısına dönüşür (Johannes Semler, Arndt Stengel, Nina Leonard, Günter Seulen, *Umwandlungsgesetz*, C. H. Beck, Münih, 2021, §123 Rn. 17). Kısmi bölünmeden farklı olarak, devralan şirketin vereceği paylar bölünen şirketin ortakları yerine doğrudan bölünen şirket tarafından alınır ve böylece bölünen şirketin malvarlığında azalma olmaz; bu paylar bölünen şirketin malvarlığının bir parçası olur (Ramazan Durgut, "6102 Sayılı Yeni Türk Ticaret Kanunu'na Göre Şirketlerin Bölünmesi ve Bölünmeye Hâkim İlkeler", *Hukuk Ekonomi ve Siyasi Bilimler Aylık İnternet Dergisi*, Sayı 126, 2012, s. 7).

13 Devralma yoluyla bölünmede malvarlığını devralacak şirket zaten mevcut olduğundan, devralınan malvarlığı oranında sermaye artırımı yapılması gerekir (Helvacı, s. 153).

14 Bir diğer ayrım ise, malvarlığı başka bir veya birden fazla şirkete devredilen ortaklığın pay sahiplerinin, yeni şirketlerde alacakları payların eski şirketteki paylarıyla orantılı olup olmamasına göre, eş değer veya eş değer olmayan bölünme şeklinde yapılır (Helvacı, s. 153).

15 Bahtiyar, s. 60.

16 Envanter, bölünme ve devre konu olan aktif ile pasif malvarlığı unsurlarını ortaya koyduğu gibi, hangi malvarlığı unsurunun hangi şirkete devredildiğini de gösterir (bkz. Ayşe Şahin, *Anonim Şirketlerin Bölünmesinde Yönetim Kurulunun Görev ve Sorumluluğu (TTK m. 193)*, On İki Levha Yayınları, İstanbul, 2023, s. 107).

net şekilde ele alınabilir ve sözleşmelerin geçerliliği, alacaklıların onayına ya da alacaklılarla yapılacak yazılı bir devir anlaşmasına bağlanarak sorun giderilebilir[17]. Bununla birlikte alacaklı onayının zorunlu hâle getirilmesi bölünme işleminin tamamen engellenmesi riskini doğurabilir.

II. TTK'da Yer Alan Genel Hükümler Uyarınca Şirket Bölünmelerinde Alacaklıların Korunması

Tam bölünmede kısmi külli halefiyet ilkesi[18] gereğince bölünen şirketin tüm malvarlığı başka bir şirkete geçeceğinden yeni borçlu, malvarlığını iktisap eden şirket/şirketler olur. Dolayısıyla borçlu sıfatında bir değişiklik söz konusu olur. Ancak bu durumda Türk Borçlar Kanunu[19] (TBK) m. 195 vd. hükmünde düzenlenen borcun üstlenilmesi[20] hükümleri uygulanmaz, zira malvarlığının geçişi alacaklının rızası aranmaksızın külli halefiyet yoluyla vuku bulur.

Kısmi bölünmede devredilmeyen malvarlığı unsurlarında borçlu değişimi söz konusu olmasa da bölünen şirketin malvarlığı küçülür ve alacaklıların talep edebileceği unsurlar azalır, bu da alacaklıların alacaklarını tahsil etmelerini zorlaştırır. Tam bölünen şirket tescille sona ererken, kısmi bölünen şirket varlığını sürdürür ve devredilen malvarlığı karşılığında devralan şirketlerde pay alarak yavru şirket oluşturabilir (TTK m. 159). Alacaklar teminat altına alınmadan gerçekleştirilen tam veya kısmi bölünmelerde, alacaklıların değişen borçlular ve azalan malvarlıkları karşısında hukuki olarak korunması gereklidir[21]. Alacaklıların inceleme hakkı, aleniyet ilkesi, sermaye artırımı

17 İbrahim Kaplan, "Şirketlerin Birleşme, Bölünmesi ve Malvarlığının Devri Sözleşmelerinde, Şirketlerin Üçüncü Kişilerle Önceden Yaptıkları Borçlandırıcı Sözleşmelerin Hukuki Akıbeti", *Türkiye Barolar Birliği Dergisi*, Sayı 154, 2021, s. 277 ve 278.

18 TTK m. 179/4 hükmüne göre tescil ile envanterde yer alan tüm aktif ve pasifler devralan şirkete geçer. Bu geçiş kendiliğinden gerçekleşir ve taşınmazların tesciline ya da taşınırların teslimine gerek yoktur. Birleşmede uygulanan külli halefiyetin bir türü olan kısmi külli halefiyet ilkesi bölünmede de geçerlidir. Ancak bölünmede malvarlığı bir bütün hâlinde tek bir devralana değil, birden fazla devralan şirkete paylaştırılarak intikal eder. Bu nedenle malvarlığı tek bir kişiye toptan geçmez, fakat tüm intikaller tescille birlikte aynı anda hüküm doğurur (Altoprak, s. 55; Durgut, s. 10 ve 11). TTK m. 159'un başlığı "İlke" olmasına rağmen, kısmi külli halefiyet ilkesi madde metninde değil, sadece gerekçede yer almıştır. Durgut'a göre, ilkenin doğrudan madde metninde düzenlenmesi daha isabetli olurdu (Durgut, s. 11).

19 RG. 11.01.2011-27836.

20 Borcun nakli olarak da adlandırılan bu müessese, doğrudan borcu üstlenen kişi ile alacaklı arasında yapılan ve belirli bir borcun borçlusunun değişmesine yol açan bir hukuki işlemdir. Bu şekilde borcun konusu değişmez; önceki borçlu borcundan kurtulur ve yerine yeni bir borçlu geçer. Ayrıntılı açıklamalar için bkz. M. Kemal Oğuzman, M. Turgut Öz, *Borçlar Hukuku Genel Hükümler*, Cilt 2, 15. Bası, Vedat Kitapçılık, İstanbul, 2020, s. 607; Hatice Tolunay Ozanemre-Yayla, "Borcun Naklinin Borca İlişkin Benzer Etkili Diğer Hukuki Kurumlar Karşısında Teorik Sınırları", *Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, Cilt 22, Sayı 3, 2016 (Özel Sayı), s. 2929.

21 Karslıoğlu, s. 11; Semler, Stengel, Leonard, Seulen, §133 Rn. 1.

ve azaltımı ile sorumluluk davasına ilişkin hükümler, TTK'da alacaklıların korunmasına yönelik özel düzenlemeler arasında yer almasa da, alacak haklarını doğrudan etkilediğinden bu başlık altında ele alınacaklardır.

A. İnceleme Hakkının Kullanılması Suretiyle Alacaklıların Korunması

TTK m. 171 (FusG m. 41) uyarınca, bölünmeye katılan şirketler, genel kurul kararından iki ay önce merkezlerinde, halka açık anonim şirketlerde ise Sermaye Piyasası Kurulu'nun (SPK) öngöreceği yerlerde, bölünme sözleşmesi/planı[22], bölünme raporu[23], son üç yılın yılsonu finansal tabloları ve yıllık faaliyet raporlarını ile varsa ara bilançolarını ortaklarının incelemesine sunmalıdır[24]. Oysa birleşmeye ilişkin TTK m. 149, söz konusu belgelerin menfaati bulunan diğer ilgililerin de incelemesine sunulmasını öngörür[25]. Ancak alacaklılar,

---

22 Bölünen şirketle birlikte hâlihazırda bir devralan şirket varsa, devir bölünme sözleşmesi ile yapılır. Yeni bir şirket kuruluyorsa ve bu nedenle iki taraf bulunmuyorsa, işlem bölünme planı ile düzenlenir. Her iki durumda da amaç, bölünmenin nasıl gerçekleşeceğini net bir şekilde belirlemektir (H. Ercüment Erdem, "Ticaret Şirketlerinin Bölünmesi-Tür Değişiklikleri", *Bankacılar Dergisi*, Cilt 22, Sayı 79, 2011, s. 83 ve 84, (Bölünme); Yavuz Selim Şener, "TTK Tasarısına Göre Ticari Ortaklıkların Bölünmesi", *Legal Mali Hukuk Dergisi*, Cilt 1, Sayı 6, 2005, s. 1567, (Ortaklıkların Bölünmesi).

23 Bölünmenin bölünme sözleşmesi kapsamında gerçekleştirildiği durumlarda her yönetim organı ayrı bir bölünme raporu hazırlar; bölünme planı ile gerçekleştirildiğinde ise yönetim organı tek bir rapor düzenler. Küçük ölçekli işletmelerde tüm ortakların onayıyla bu raporun hazırlanmasına gerek olmayabilir (Erdem, *Bölünme*, s. 84).

24 Bilgilendirmeye ilişkin bu hüküm, genel kurulun toplanmasından öncesine ilişkin olup, bölünmeye katılan tüm şirketlerin belgelerini kapsamaktadır. İnceleme hakkı, bölünmeye katılan herhangi bir şirket nezdinde kullanılabilir (Şahin, s. 144). Söz konusu rapor ve belgelerin ilgililerin incelemesine sunulması ile görevli olan yönetim organıdır. Yönetim organı bu yükümlülüğü bir yönetim kurulu üyesine de devredebilir. Bu durumda yönetim kurulunun ancak TTK m. 553/2 hükmü kapsamında, görevi devralan kişinin seçiminde makul derecede özen göstermediğinin kanıtlanmasıyla birlikte sorumluluğu söz konusu olabilecektir (bkz. Aslı Elif Gürbüz-Usluel, "Birleşme, Bölünme ve Tür Değiştirme Yoluyla Yeniden Yapılanma İşlemlerinde Yöneticilerin Hukuki Sorumluluğu", *Banka ve Ticaret Hukuku Dergisi*, Cilt 29, Sayı 1, 2013, s. 152 ve 153). Ayrıca dikkat edilmelidir ki birleşmede, ortaklara, menfaat sahiplerine ve diğer ilgililere otuz günlük bir inceleme hakkı süresi tanınmış iken, bölünmede bu süre iki ay olarak öngörülmüştür (TTK m. 171/1). Kendigelen, birleşme işlemi ile yakın benzerlik taşıyan bölünme işleminde inceleme süresinin böylesine uzun tutulmasının gerekli olmadığı görüşündedir (Abuzer Kendigelen, *Türk Ticaret Kanunu Değişiklikler, Yenilikler ve İlk Tespitler*, 3. Bası, On İki Levha Yayınları, İstanbul, 2016, s. 153).

25 TTK'nın 149'uncu maddesi, FusG m. 16 ve 78/855/AET sayılı Yönerge m. 11'e tekabül etmektedir. İnceleme hakkının getiriliş amacı, ortaklara, intifa senedi, menkul kıymet veya diğer menfaat sahiplerine ve ilgililere bilgi vermek; böylece haksız menfaat sağlanmasının ve olası hak kaybının önlenmesi, şirketteki şeffaflığın sağlanması ve oy hakkına sahip kişilerin bu haklarını bilinçli olarak kullanmalarında yardımcı olunmasıdır (TTK'nın 171'inci maddenin gerekçesinin yollamasıyla 149'uncu maddenin gerekçesi). İnceleme hakkı mehaz kanundan farklı olarak sadece ortaklara değil, daha geniş bir çevreye tanınmıştır. Bununla birlikte, söz konusu belgelerin (mevcutsa eğer) basılı şekillerinin aynı menfaat sahiplerine verilmesi gibi yenilikler de bulunmaktadır (bkz. TTK madde gerekçesi).

bölünme kararı alınmadan önce teminat talebinde bulunabilmelerine rağmen, bölünme işlemi ticaret siciline tescil edilmediği için ilgili belgeleri inceleyememektedirler. Bu nedenle inceleme hakkının, birleşmede olduğu gibi bölünmede de alacaklılara tanınması gerektiği söylenebilir[26]. Kaldı ki TTK m. 171'in madde gerekçesi, söz konusu hükmün süre ve TTSG'de yapılan ilan dışında TTK m. 149 ile özdeş olduğunu ifade etmektedir. Birleşmeye katılan şirketlerin alacaklılarının da korunmaya değer menfaatleri bulunduğundan, şirket alacaklılarının da ilgili belgeleri inceleyebilecekleri, alacaklıların korunması ilkesinin bir gereği olarak kabul edilmelidir. Ne var ki, alacaklının teminat talep etme hakkını daha etkin surette kullanması, önceden ilgili belgeleri inceleme hakkına sahip olması ile mümkündür. Böylece sürpriz kararlarla karşılaşma ihtimalleri azalan alacaklılara, birleşmenin hukuken geçerlilik kazanmasından önce, birleşen şirketlere ait olup maddede belirtilen belgeleri inceleme ve daha önemlisi, alacaklarına dair ayrıntılı bilgiye ulaşma imkânı sağlanmış olunur. Öte yandan, söz konusu belgelerin kötü niyetli veya varsa, şirket ile husumetli olan kişiler tarafından incelenebileceği[27] de dikkate alındığında, birleşmeye katılan şirketlerle inceleme hakkına sahip olan ilgililerin arasındaki menfaat dengesinin gözetilmesinin gerektiği sonucuna varılır. Aksi takdirde birleşmeye katılan şirketlerin önemli ticari sırlarının öğrenilmesi gibi sorunlar ortaya çıkabilir[28].

TTK m. 148'in 6335 sayılı Kanun[29] öncesi hâli, birleşmeye katılan şirketlerin birleşme sözleşmesi, raporu ve bilançosunun uzman bir denetçi tarafından incelenmesini öngörmekteydi. Uzman denetçi, belgelerdeki bilgilerin doğruluğunu ve tutarlılığını kontrol etmekle yükümlüydü. Ancak TTK m. 148 hükmünün kaldırılmasıyla birlikte, söz konusu belgeleri inceleme konusunda bir denetim eksikliği ortaya çıkmıştır. Öte yandan, TTK m. 1524 hükmünün eski hâlinde,

---

26 Hülya Çoştan, *Türk Ticaret Kanunun Tasarısı Hükümlerine Göre Anonim Şirketin Birleşme, Bölünme ve Tür Değiştirme Yoluyla Yapılanmasında Alacaklının Korunması*, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü, Ankara, 2009, s. 219 ve 220, (Alacaklının Korunması).

27 Nitekim TTK m. 149/1'de birleşmeye katılan şirketlerin tümünün, maddede yer alan belge ve raporları ortakların, intifa senedi sahiplerinin, şirket tarafından ihraç edilmiş bulunan menkul kıymet hamillerinin, menfaati bulunan kişilerin ve diğer ilgililerin incelemesine sunmak ve kendi internet sitelerinde yayımlamakla yükümlü oldukları belirtilmiştir.

28 Alman hukukuna göre bölünme sözleşmesi, bölünen ortaklığın kayıtlı bulunduğu ticaret siciline teslim edilir ve yetkili mahkeme tarafından şekil yönünden incelenir. Bölünme sözleşmesinin içermesi gereken tüm zorunlu unsurlara sahip olması hâlinde mahkeme, bölünme sözleşmesinin teslim edildiğine dair bir ilan yaptırır. Bu ilanın yapılmasıyla birlikte pay sahipleri, alacaklılar, çalışanlar ve bölünme işlemi ile ilgisi bulunan her kişi, bölünme sözleşmesi hakkında bilgi alabileceği gibi ücretsiz bir suretinin kendisine verilmesini de isteyebilir (bkz. Munise Buket Sorgunlu, *6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu Hükümlerine Göre Ticaret Şirketlerinin Bölünmesinde Alacaklıların Korunması*, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Hukuk Anabilim Dalı, 2013, s. 28 ve 29).

29 RG. 30.06.2012-28339.

ortaklar ve menfaat sahiplerinin erişimine sunulan bilgi ve belgelerin internet sitesinde yayımlanması zorunlu kılınmıştı. Ancak 6335 sayılı Kanun ile bu yükümlülük yalnızca bağımsız denetime tabi şirketlere özgülendiği için bunların paylaşımı ve takibi de zorlaşmıştır[30]. Bu bağlamda alacaklıların inceleme hakkının kısıtlandığından söz edilebilir. Nitekim Sermaye Şirketlerinin Açacakları İnternet Sitelerine Dair Yönetmelik[31] m. 6/3-ç hükmü uyarınca, denetime tabi olup bölünmeye katılan sermaye şirketleri tarafından, TTK m. 171/1'de yer alan belgeler üzerinde inceleme yapabileceğine ilişkin ilan, bölünme kararının alındığı tarihten iki ay önce internet sitesine yüklenir.

Buna ek olarak, Bölünme Yönergesi m. 4 uyarınca taslak bölünme sözleşmesinin, bölünmeye karar verilecek genel kurul toplantısından en az bir ay önce 68/151/AET sayılı Yönerge[32] m. 3 hükmüne göre yayımlanması gerektiği belirtilmiştir. Bu nedenle TTK m. 171'de yer alan inceleme hakkının, Bölünme Yönergesi'ne aykırı bir şekilde sınırlandırıldığı söylenebilir[33].

Bu çerçevede, aleniyet ilkesi[34] de alacaklıların korunmasına dolaylı katkı sağlayan önemli bir ilkedir. Ticaret sicilinin herkesin incelemesine açık olması ve tescil işlemlerine dayanak oluşturan belgelerin temin edilebilmesi (TTK m. 35/2), alacaklılara şirketin mali ve hukuki durumu hakkında bilgi edinme fırsatı sunar. Şirketin bilançosu[35] gibi mali tablolarının kamuyla paylaşılması, alacaklıların risk değerlendirmesini önceden yapabilmesini sağlar. Bu durum, alacaklının şirketin ödeme gücünü ve bölünmenin etkilerini değerlendirme imkânını artırarak, hukuki koruma işlevi görür[36].

---

30 Denetime tabi sermaye şirketlerinin ticaret siciline tescil edildikleri tarihten itibaren üç ay içinde kendilerine ait bir internet sitesi açmaları gerekmektedir. Eğer şirket, TTK m. 1524'ün yürürlüğe girdiği tarihten önce kurulmuşsa, 6335 sayılı Kanun geçici m. 8 uyarınca üç aylık süre içinde bir internet sitesi açıp sitenin belirli bir kısmını TTK m. 1524'te yer alan içeriklerin yayımlanmasına özgülemelidir. Ayrıntılı bilgi için bkz. H. Ercüment Erdem, *6335 Sayılı Kanun İle Yeni Türk Ticaret Kanunu'nda Yapılan Değişiklikler*, https://www.erdem-erdem.av.tr/bilgi-bankasi/6335-sayili-kanun-ile-yeni-turk-ticaret-kanununda-yapilan-degisiklikler (28.07.2025).

31 RG. 31.05.2013-28663.

32 Avrupa Toplulukları Resmî Gazetesi Sayı: L 65 Tarih: 14.03.1968.

33 Çoştan, *Alacaklının Korunması*, s. 219.

34 Türk Dil Kurumu (TDK), "aleniyet" kavramını "açık, ortada, herkesin içinde yapılan" şeklinde tanımlamaktadır (bkz. TDK Güncel Türkçe Sözlük, "aleni", https://sozluk.gov.tr/, 24.06.2025). Bu doğrultuda aleniyet, bir işin gizlenmeden, açık biçimde yapılması ya da bilgilendirme amacıyla verilerin kamuya açıklanması anlamına gelir.

35 Şirketin ekonomik durumunun daha şeffaf olmasını sağlayan bir diğer önemli unsur şirketin bilançosudur. Bilanço, düzenlendiği tarih itibariyle şirketin varlık, yükümlülük ve özkaynaklarını gösteren tabloları ifade eder (bkz. Güven-Çetin, s. 88).

36 Güven-Çetin, s. 88.

B. Sermaye Artırımı ile Sermaye Azaltımı Yoluyla Alacaklıların Korunması

Bölünen şirketin ortaklık paylarının devralması için devralan şirketin, sermaye artırımı yoluyla yeni paylar oluşturması gerekebilir. TTK m. 163 (mehaz FusG m. 33), devralan şirketin devreden şirket ortaklarının haklarını koruyacak şekilde sermaye artırması gerektiğini düzenler. Bu paylar doğrudan devreden şirket ortaklarına tahsis edilmelidir[37]. Ancak payların devralan şirkete verilmesi, bölünen şirketin malvarlığını koruyarak alacaklıların haklarını daha fazla güvence altına alırken payların doğrudan devreden şirket ortaklarına verilmesi, malvarlığında azalmaya yol açarak alacaklıların hakları açısından risk oluşturabilir[38]. Sermaye artırımı yapılmaması ya da daha düşük tutarda yapılması da mümkündür. Bu durum, devralan şirketin kendi paylarına sahip olması veya bölünen şirketin devralan şirket paylarını iktisap etmesi gibi hâllerde ortaya çıkabilir[39].

Öte yandan, şirket malvarlığının eksilmesinin yanı sıra alacaklıların menfaatlerinin tehlikeye düşmemesi için TTK m. 162'de sermayenin azaltılmasına[40] da imkân tanınmıştır[41]. Söz konusu maddenin gerekçesinde, kısmi bölünme yoluyla şirketten ayrılan malvarlığı kısmının kanuni ve finansal açıdan yol açabileceği sermaye kaybının bertaraf edilebilmesi için sermaye azaltılması yoluna başvurulabileceği belirtilmiştir. Şirketin yeterli miktarda serbestçe kullanılabilir özkaynağa sahip olmaması durumunda, bu kaçınılmazdır[42]. Ancak bunun hangi oranda ve koşullarda yapılacağı belirsiz olduğundan, yönetim kurulu sermaye

37 Sorgunlu, s. 67, 68.

38 Bkz. TTK m. 163 gerekçesi; Botschaft zum Bundesgesetz über Fusion, Spaltung, Umwandlung und Vermögensübertragung (BtschftFusG), Bundesblatt (BBl) 2000 4337, s. 4435. Bölünmede devralan şirketin yeni paylar ihraç etmek üzere sermaye artırım yoluna başvurması gerekebilir. Bu tür artırımlar, §125 ve §69 UmwG uyarınca olağan ayni sermaye artırımlarına kıyasla bazı kolaylıklar sunar. Birleşmelerde ayni sermaye denetimi belirli şartlarla sınırlı iken, bölünmelerde bu denetim genellikle zorunludur. Bunun sebebi, bölünmede malvarlığının yalnızca bir kısmının devredilmesi nedeniyle sermayenin yeterli olup olmadığının her zaman net olmamasıdır. Bu nedenle alacaklıların korunması amacıyla bölünmelerde genellikle ayni sermaye denetimi zorunlu tutulur; §142 UmwG ise bu korumayı sağlamayı hedefler (Semler, Stengel, Leonard, Seulen, §141 Rn. 1).

39 Ferna İpekel-Kayalı, *Türk Ticaret Kanunu'na Göre Sermaye Ortaklıklarının Bölünmesi*, On İki Levha Yayınları, İstanbul, 2020, s. 93 ve 94.

40 TTK m. 162 hükmü yeni bir düzenlemedir ve eTK'da bir karşılığı yoktur. Sermaye azaltımı, şirket esas sözleşmesinde yazılı olan esas veya çıkarılmış sermaye rakamının nominal/itibari değerinin esas sözleşme değişikliği yoluyla rakamsal olarak indirilmesidir (bkz. Bahtiyar, s. 313). Böylece şirket malvarlığının bir bölümü esas sermayenin dışına çıkarılır.

41 Tam bölünmede bölünen şirket sona ereceğinden söz konusu olamaz (bkz. TTK m. 162'nin madde gerekçesi).

42 Hasan Pulaşlı, *Şirketler Hukuku Şerhi,* Cilt 1, 3. Bası, Adalet Yayınevi, Ankara, 2018, s. 312.

azaltılmasının gerekli olup olmadığı yönünde bir karar verecek ve bölünme raporunu hazırlayacaktır (TTK m. 162 madde gerekçesi)[43]. Yönetim organının bu yükümlülükleri yerine getirmemesi hâlinde sorumluluğu doğar[44]. Sermayesini azaltması gereken bölünen şirketin, sermaye artırımı sürecinde olduğu gibi, bu işlemi bölünmenin tescilinden önce tamamlaması gerekir[45].

Sermaye azaltımı, ilk bakışta alacaklıların menfaatlerini zayıflatıcı nitelikte bir işlem olarak değerlendirilebilse de, kısmi bölünme sürecinde bu işlemin gerçekleştirilmesi, özellikle müstakbel alacaklıların korunması bakımından işlevsel bir önem taşımaktadır. Zira bölünme sonucunda şirket malvarlığının bir kısmı diğer şirkete devredildiğinden, bölünen şirkette sermayenin fiilî karşılığı azalmaktadır. Bu durumda, sermayenin gerçek ekonomik duruma uygun biçimde azaltılması, şirketin bilançosunda sermaye ile malvarlığı arasında denge sağlamak suretiyle şirketin finansal yapısının şeffaflığını temin eder. Böylelikle ileride şirketle hukuki ilişki kuracak müstakbel alacaklılar, gerçeğe uygun şekilde yansıtılmış bir sermaye tutarını esas alarak risk değerlendirmesi yapabilirler. Başka bir ifadeyle, sermaye azaltımı, şirketin mali durumunun olduğundan daha güçlü görünmesini engelleyerek, müstakbel alacaklıların yanıltılmasının önüne geçer. Bu yönüyle sermaye azaltımı, mevcut alacaklılar bakımından doğrudan bir teminat sağlamasa da, potansiyel alacaklıların korunması açısından önleyici bir işlev üstlenir.

C. Sorumluluk Davası Yoluyla Alacaklıların Korunması

TTK m. 193/1 (FusG m. 108) uyarınca, bölünme işlemine katılan herkes[46], kusurlu davranışlarıyla şirkete, ortaklara veya alacaklılara verdikleri zararlardan sorumlu tutulur[47]. Sorumluluk için kişinin hukuka aykırı sonucu istemiş (*kast*)

---

43 TTK m. 162 madde gerekçesi.

44 TTK m. 162 madde gerekçesi.

45 Altoprak, s. 68.

46 "Tüm şahıslar" ifadesinin kullanılmasıyla kapsam bilinçli olarak geniş tutulmuştur. Ancak kanaatimizce, yalnızca danışmanlık faaliyeti yürüten kişilerin bölünme işlemlerinde esaslı bir rol üstlenmemeleri nedeniyle, TTK m. 193 kapsamında açılacak sorumluluk davalarında taraf olarak gösterilmeleri mümkün değildir. Bu nedenle dava, bölünme işlemlerini fiilen gerçekleştiren şirket organlarına yöneltilmelidir.

47 Ancak FusG m. 108'e göre, bölünme işlemine herhangi bir şekilde katılmış bulunan kişiler, görevlerini yerine getirmemeleri sebebiyle meydana gelen zararlardan dolayı her bir alacaklıya karşı sorumlu olur. Maddeden de anlaşılabileceği üzere İsviçre Hukuku, yalnızca görevlerin yapılmamasından kaynaklanan zararlardan sorumluluğun söz konusu olacağını düzenlemiştir. Buna karşılık, TTK'da sorumluluk bakımından özel bir koşul öngörülmemiştir. Sorumluluğun, yeniden yapılandırma işlemine katılan kişilerin yetkilerini kusurlu bir davranışla ihlal etmelerinden doğduğu ve TTK m. 193'e göre kusur sorumluluğunun görev veya yükümlülük ihlalleriyle sınırlı olması gerektiğine yönelik görüş için bkz. H. Ercüment Erdem, "Birleşme Bölünme ve Tür Değiştirmede Yeni Davalar", *Galatasaray Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, Cilt 12, Sayı 2, 2013, s. 129 ve 130, (Yeni Davalar). Görev ihlali dışındaki kusurlu davranışlarıyla zarara yol açanların TTK m. 193 uyarınca sorumlu olacağına ilişkin görüş için bkz. Aslı E. Gürbüz-Usluel, s. 159 ve 160.

veya bu sonucu istememekle birlikte hukuka aykırı davranıştan[48] kaçınmak için iradesini yeteri derecede ortaya koymamış (*ihmal*)[49] ve zararın[50] bu kusurlu davranış sonucunda ortaya çıkması gerekir[51]. Kusurun ispatı hâlinde, yönetim kurulu üyeleri dâhil sürece etkisi olan kişiler aleyhine alacaklı, ortak veya şirket tazminat talebiyle dava açabilir[52]. Söz konusu maddede herhangi bir zamanaşımı süresi düzenlenmediğinden, TTK m. 560 hükmü uygulama alanı bulur. Buna göre tazminat davası, zararın ve sorumlunun öğrenilmesinden itibaren iki yıl, her hâlükârda fiilin meydana gelmesinden itibaren beş yıl içinde açılmalıdır[53]. Şirketin teminat yükümlülüğünü yerine getirmemesi gibi durumlarda bu maddeye dayanarak sorumluluk davası açılabilir. Buna rağmen tescil edilen bölünme sözleşmesi/planı geçersiz hâle gelmez, zarara uğrayan alacaklı yalnızca TTK m. 193 kapsamında sorumluluk davası açabilecektir[54].

III. TTK'da Yer Alan Özel Hükümler Uyarınca Şirket Bölünmelerinde Alacaklıların Korunması

A. Alacakların Teminat Altına Alınması Yoluyla

1. Genel Olarak

TTK'nın "Çağrı" başlıklı 174'üncü maddesi (FusG m. 45 ve 46) uyarınca, bölünmeye katılan şirketlerin alacaklıları Türkiye Ticaret Sicili Gazetesinde, yedişer gün aralıklarla üç defa yapılacak ilanla ve sermaye şirketlerinde ayrıca internet sitesine de konulacak ilanla, alacaklarını bildirmeye ve teminat

48 Sorumluluğun söz konusu olabilmesi için hukuka aykırılık (*Rechtswidrigkeit*) arz eden yapma veya yapmama şeklinde gerçekleştirilen bir fiil ile meydana gelen zarar arasında uygun bir nedensellik bağının var olması gerekir (bkz. Oğuzman, Öz, ss. 19-23). TTK m. 193'te (FusG m. 108) bir yükümlülük ihlali şartı öngörülmemiştir. Bu nedenle hukuka aykırılık, TTK m. 192'de yer alan iptal davasından farklı olarak, birleşme, bölünme veya tür değiştirmeden doğan yükümlülüklerin dışında kalan diğer yükümlülüklerin ihlalinden de söz konusu olabilir.

49 Oğuzman, Öz, s. 54, 55, 56, 57.

50 Zarar kavramı, bir kişinin malvarlığında rızası dışında meydana gelen azalmaları ifade eder. Eğer hukuka aykırı bir davranışın sonucunda ortakların veya alacaklıların malvarlığında bir kayıp meydana gelirse, uğranılan zarar doğrudan zarar olarak nitelendirilir. Buna karşılık, hukuka aykırı bir fiil sonucunda şirket bir zarara uğrar ise, alacaklının veya ortağın malvarlığında yalnızca dolaylı bir zararın meydana geldiği kabul edilir (bkz. Oğuzman, Öz, ss. 39-43).

51 Erdem, *Yeni Davalar*, s. 131.

52 Erdem, *Yeni Davalar*, s. 132, 133. Davacı kural olarak zarar gören şirkettir. Eğer bu şirket yeniden yapılanma nedeniyle sona erecek ise, dava ehliyeti külli halefiyet vasıtasıyla devralan şirketlere geçer. Eğer şirket iflas hâlinde ise, dava ehliyeti iflas idaresine ait olur (TTK m. 556/2).

53 Aynı yönde bkz. Çoştan, *Alacaklının Korunması*, s. 270. Eğer söz konusu fiil ceza verilmesini gerektiriyor ve Türk Ceza Kanunu'nda daha uzun bir dava zamanaşımı süresine tabi ise, bu zamanaşımı süresi esas alınır.

54 Aziz Gurur Aktürk, *Sermaye Şirketlerinde Bölünmede Alacaklıların ve İşçilerin Korunması*, Seçkin Yayıncılık, İstanbul, 2023, s. 63; Şener, *Ortaklıkların Bölünmesi*, s. 1579.

gösterilmesi için istemde bulunmaya çağrılırlar[55]. Maddeden şirketlerin birleşmesine dair uygulanan çağrı usulünün, şirketlerin bölünmesi için de benimsendiği anlaşılmaktadır. Devralma yoluyla bölünmede çağrı, bölünen ve devralan şirketler tarafından ayrı ayrı yapılırken, yeni kuruluş yoluyla bölünmede yeni kurulacak olan şirket bölünme ile varlık kazanacağından, sadece devrolunan şirket tarafından yerine getirilir[56]. Ancak birleşmeden farklı olarak bölünme kararı alacaklılara teminat verildikten sonra alınabilir[57] (TTK m. 173/1). Bölünmeye katılan şirketlerin yönetim organları, alacaklıların alacakları koruma altına alındıktan sonra bölünme sözleşmesini/planını genel kurulun onayına sunabilirler[58].

Bölünmeye katılan şirketler, 174'üncü maddede öngörülen ilanların yayımı tarihinden itibaren üç ay içinde[59], istemde bulunan alacaklıların alacaklarını

---

55 Bölünmeye katılan şirketlerin bilinen tüm alacaklılarının teminat talebinden feragat etmiş olması ya da herhangi bir alacaklının bulunmaması durumunda dahi, anılan ilan yükümlülüğü yerine getirilmelidir (İpekel-Kayalı, s. 280, 281).

56 Her ne kadar bölünme sonucunda devralan şirketin aktifleri artsa da, bölünme ile birlikte bazı borçlar da şirketin malvarlığına dâhil olur ve bu durum, devralan şirketin eski alacaklılarını olumsuz etkileyebilir. Ayrıca bölünme giderleri ve ortaklara ödenebilecek denkleştirme bedelleri de şirket malvarlığını azaltabilir. Bu nedenle TTK, mehazı FusG'den farklı olarak, yalnızca bölünen şirketin değil, devralan şirketlerin alacaklılarını da koruma altına almıştır (Koray Demir, *Türk Ticaret Kanunu Hükümlerine Göre Şirketlerin Bölünmesi*, Beta Yayınları, İstanbul, 2017, s. 132; Pulaşlı, s. 338, 339).

57 Hâl böyle olunca, teminata ilişkin açılacak olan davalar bölünmenin tescilini engelleyebileceği gibi, şirketi fiilen teminat göstermeye de zorlayabilir (bkz. Çoştan, *Alacaklının Korunması*, s. 206).

58 Hakan Çebi, *Türk Ticaret Kanunu Tasarısı'na Göre Anonim Ortaklıkların Bölünmesi*, On İki Levha Yayınları, İstanbul, 2010, s. 258. Öğretide Güven-Çetin, alacaklının teminat talep edebilmesinin yanı sıra bölünme kararının tescilini engelleyebilecek nitelikte bir tedbir de talep edebilmesinin, teminat gösterilmeden bölünme kararının alınması hâlinde alacaklılara, ilgili karara karşı iptal davası açma hakkının tanınması gerektiği görüşündedir (bkz. Güven-Çetin, s. 101).

59 Doktrinde ileri sürülen bir görüşe göre, alacaklılara yapılacak olan çağrı ilanı, ortakların inceleme hakkına ilişkin ilanla birlikte yayımlanabilir ve her iki ilan da genel kurul toplantısından en az üç ay önce yapılmış olmalıdır (bkz. İpekel-Kayalı, s. 282). Teminat talebine ilişkin son çağrının, bölünme kararından önceki üç aylık süreden daha önce yapılması gerektiğini savunan karşı görüş için bkz. H. Ercüment Erdem, "Anonim Ortaklıkların Bölünmesinde Alacaklıların Korunması", *Türk Ticaret Kanunu ile ilgili Makaleler (2009-2016)*, On İki Levha Yayınları, İstanbul, 2017, s. 595 ve 596, (Alacaklıların Korunması). İsviçre hukukunda, FusG m. 46'da teminat talep etme süresi inceleme hakkı gibi iki ay olarak belirlenmiştir ve böylece her iki hüküm arasında uyum sağlanmıştır. Alman hukukunda ise teminat talebinin, bölünmenin ticaret siciline tescil ve ilan edilmesinden itibaren altı ay içerisinde ileri sürülmesi gerektiği şeklinde hüküm altına alınmıştır (§22 UmwG). İlanın yayımlanmamış olması, teminat talebinde bulunmak için kanunen öngörülen altı aylık zamanaşımı süresinin durmasına veya kesilmesine yol açmaz (Martin Henssler, Lutz Strohn, Carsten Müller, *Gesellschaftsrecht*, C. H. Beck, Münih, 2024, §133 Rn. 14-17). Bu noktada, alacaklının teminat talebinde bulunabileceği sürenin uzun tutulmasının, bölünmenin gerçekleşmesini zorlaştırabilecek ve bölünme sürecinin gereksiz yere uzamasına yol açabileceği de göz önünde bulundurulduğunda, sürenin üç ay olarak belirlenmiş olmasının yerinde olduğu görüşündeyiz (Aynı yönde bkz. Gökçe-Aydın, s. 58). Kanunda yer alan sürelerin uzatılmasının isabetli olmayacağı yönündeki görüşe karşılık,

teminat altına almalıdır[60]. Ancak bölünme ile alacaklıların alacaklarının tehlikeye düşmeyeceği ispatlanabilirse[61], teminat gösterme yükümlülüğü ortadan kalkar[62]. Ayrıca şirket, diğer alacaklıların zarara uğramayacağının anlaşılması hâlinde, teminat göstermek yerine borcu da ödeyebilir[63] (TTK m. 175). Kanun, teminatın ileri sürülme şekli açısından herhangi bir düzenleme öngörmediğinden dolayı alacaklılar, teminatı şartsız ve mümkün olduğunca basit bir yöntemle talep edebilirler[64]. Ancak sözlü olarak yönlendirilen talepler

---

Demir ise bir adım daha ileri giderek, mevcut düzenlemede öngörülen sürelerin zaten oldukça uzun olduğunu ve bu durumun bölünme sürecini gereksiz yere uzatabileceğini savunmaktadır (Demir, s. 133).

60 TTK m. 175 uyarınca teminat yükümlülüğü tüm bölünmeye katılan şirketler için geçerli olduğundan, bölünen ve devralan şirketlerin alacaklıları aynı ilanlarla eş zamanlı olarak alacaklarını bildirmeye çağrılır (Şahin, s. 152). Eklemek gerekir ki, devralan şirket açısından risk, yalnızca devralınan borçların aktiflerden fazla olması durumunda söz konusu olur (Kendigelen, s. 155 ve 156). Teminat talebinin hangi şirkete karşı ileri sürülmesi gerektiği belirsizdir. Alacaklının alacağının bölünme işleminden önce devredilip devredilmeyeceğinin bilmesi mümkün olmadığından teminat talebinin her halükârda, bölünme işleminden önce borçlu olan şirkete karşı yöneltilmesi gerektiği yönünde bkz. Çoştan, *Alacaklının Korunması*, s. 207 ve 208; Andreas Binder, *Der Schutz der Gläubiger von Aktiengesellschaften bei Spaltung und Vermögensübertragung: Ein Beitrag zu einer sachgerechten Auslegung des Fusionsgesetzes*, *Festschrift 100 Jahre Aargauischer Anwaltsverband*, Schulthess, Zürih, 2005, s. 15; Şahin, s. 153. Ayrıca unutulmamalıdır ki, şirket tarafından yapılan çağrının alacaklılar açısından hiçbir bağlayıcılığı yoktur. Kanunda yer alan süre içerisinde talepte bulunmayan alacaklıların yalnızca teminat talep etme hakkı ortadan kalkar. Alacaklının genel hükümlere başvurması veya müteselsil sorumluluk vasıtasıyla korunması pekâlâ mümkündür. Ayrıntılı bilgi için bkz. Erdem, *Alacaklıların Korunması*, s. 596.

61 Başka bir ifadeyle, bölünme nedeniyle malvarlığı azalan şirket bu kaybı yedek akçelerle karşılayabiliyor ve sermaye azaltımına gerek kalmıyorsa, alacakların tehlikeye girmediği kabul edilebilir (Demir, s. 136, 137).

62 Alman hukukunda alacaklılar, yalnızca yapısal değişiklik sonucunda alacaklarının tehlikeye düşeceğini inandırıcı bir şekilde kanıtlayabildikleri takdirde (*yaklaşık ispat*) teminat talep etme hakkına sahip olurlar (§133 Abs.1 yollamasıyla §22 UmwG). Söz konusu hükmün eski hâlinde alacaklı, alacağının ifasının tehlikeye düşeceğini ispat etmekle yükümlüydü. Mevcut düzenlemeye göre ise, bunun inandırıcı bir şekilde ortaya konulması yeterlidir ve bu yükümlülük hem devreden hem de devralan şirketlerin alacaklılarına aittir (Schmitt, Hörtnagl, Winter, §133 Rn. 1-3). Alacaklı, alacağının tehlikeye düştüğünü ispat edebilirse, tescil işleminin ilanından itibaren altı ay içinde, teminat sebebi ve miktarını da belirterek, ilgili şirkete yazılı veya aksi kararlaştırılmadıysa elektronik olarak başvuruda bulunmalıdır (§126 Abs.3 Bürgerliches Gesetzbuch, BGB). Başvuruda talebin dayanağı ve tutarı gerekçeli şekilde açıklanmalıdır. Uyuşmazlık durumunda alacaklı, alacağının varlığını ispatla yükümlü olur (Henssler, Strohn, Müller, §133 Rn. 10-13).

63 Kanunda yer alan "diğer alacaklıların zarara uğramayacaklarının ispatlanması" ifadesiyle kastedilen, diğer alacaklıların alacaklarına kavuşma olasılığının ortadan kalkmaması veya azalmamasıdır. Kanunda açık bir ispat yöntemi öngörülmemekle birlikte, alacakların güvende olduğu finansal belgeler ve uzman raporlarıyla ortaya konulabilir (Demir, s. 136).

64 Aynı yönde bkz. Aktürk, s. 57 ve 58. Kanunda belirtilen süre içerisinde başvuran alacaklıların alacakları teminat altına alınır. Eğer önceden teminat altına alınmış bir alacak bulunuyorsa ve bölünme ile bu teminatın değeri düşmüşse ya da alacaklının alacağı karşılanamıyorsa, ek teminat verilmesi gerekir. Teminat verilmeden bölünme kararı alınamaz ve genel kurul toplantısı ileri bir tarihe ertelenir. Buna rağmen alınan karar geçersiz olur. Teminata dair

ispat açısından sorunlara yol açabileceğinden, talebin yazılı olarak ileri sürülmesinin uygun ve yeterli olacağı görüşündeyiz. Bir diğer husus ise, ayni teminatların yanı sıra şahsi teminatların da gösterilebilip gösterilemeyeceğidir. TTK'da bu konuda herhangi bir düzenleme bulunmadığından, teminat türünün borçlu şirket veya kısmi bölünmeye katılan şirketler tarafından belirlenebileceği sonucuna varılır[65].

TTK m. 175/2 hükmünün eski hâli, bölünme ile alacaklıların alacaklarının tehlikeye düşmediğinin bir işlem denetçisi raporuyla ispatlanması hâlinde, teminat gösterme yükümlülüğün ortadan kalkacağı yönündeydi. Ancak 6335 sayılı Kanun ile yapılan değişiklikle, "işlem denetçisi raporu ile" ifadesi hükümden çıkarılmış ve sadece alacakların tehlikeye düşmediğinin ispat edilmesi ifadesiyle yetinilmiştir[66]. Oysaki birleşmede aynı konuyu düzenleyen 157'nci maddenin üçüncü fıkrası, tamamen yürürlükten kaldırılmıştır. Teminat yükümlülüğünün bulunmadığının ispatı açısından ara bilanço ile yıllık bilançoya, bölünme raporuna ve uzman görüşlerine dayanılabilir[67]. Teminat yükümlülüğünün ortadan kalktığına dair ispat alacaklılar tarafından yeterli görülmez ise, mahkeme bu yönde bir karar verir[68].

Benzer şekilde 6335 sayılı Kanun'un 41'inci maddesi ile TTK m. 174'te yer alan *"tirajı elli binin üstünde olan ve yurt düzeyinde dağıtımı yapılan en az üç gazetede"* ibaresi de hükümden çıkarılmıştır. Kanaatimizce bu ifadenin kaldırılması pek yerinde olmamıştır, zira TTSG'de yayımlanan ilamlar yalnızca şirket faaliyetlerini yürüten kişiler tarafından takip edildiğinden, tacir olmayan alacaklılar açısından takibi daha zor olup alacaklıların korunması amacına

---

herhangi bir uyuşmazlığın ortaya çıkması hâlinde mahkemeye başvurulur (bkz. Aktürk, s. 58, 59 ve 60). Karşı görüş için bkz. Demir, s. 138.

65 Diğer yandan, ayni talep sahiplerinin teminat talebinde bulunup bulunamayacakları da tartışmalıdır. Konuya ilişkin olarak Çoştan, ayni hakkın da belirli bir alacak hakkını veya ayni hakkın gerçekleşmesini sağlayan ayni talebin temelini teşkil edebileceğini, bu vesileyle maddenin uygulama alanının yorum yoluyla daraltılmaması gerektiğini ifade etmektedir (bkz. Çoştan, *Alacaklının Korunması*, s. 131).

66 Bunun için borçlunun ifa gücü de göz önünde bulundurularak ifanın tehlikeye düşüp düşmediği incelenmelidir (bkz. Çoştan, *Alacaklının Korunması*, s. 186). Madde değişikliğine ilişkin olarak Gökçe-Aydın, şirketten bağımsız bir işlem denetçisi tarafından yapılacak olan incelemenin daha objektif ve güvenilir sonuçlar elde edilmesine hizmet edeceğinden, maddede değişikliğe gidilmesinin isabetli olmadığını ifade etmektedir (bkz. Şilan Can Gökçe-Aydın, *Anonim Şirketin Bölünmesi ve Bölünmenin İş Sözleşmelerine Etkisi*, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Kültür Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Özel Hukuk Anabilim Dalı, 2023, s. 59).

67 Bölünme sebebiyle alacağın tehlikeye düşmeyeceğini, kendi ekonomik ve finansal durumu hakkında alacaklılardan daha fazla bilgiye sahip olan borçlu şirket kanıtlamalıdır (bkz. Güven-Çetin, s. 103).

68 İpekel-Kayalı, s. 292, 293.

riayet etmemekte ve çağrının mümkün olabildiğince fazla alacaklıya ulaşmasını engellemektedir[69]. Buna mukabil Basın İlan Kurumunda veya tirajı elli binin üstünde olup yurt düzeyinde dağıtım yapan gazetelerde ilan yapılmasının öngörülmesinin daha isabetli sonuçlara yol açacağı görüşündeyiz. Alacaklıların bölünme sürecinden zamanında haberdar olabilmesi ve hak kayıplarının önlenmesi için dijital bildirim mekanizmalarının hukuki bir zemine oturtulması da faydalı olabilir. Bu bağlamda, TTSG'deki ilanlara ek olarak, şirketin elektronik tebligat adresi ile alacaklıların MERSİS, kayıtlı elektronik posta (KEP) ya da e-Devlet altyapısı üzerinden doğrudan elektronik bildirim yapılması, çağrıların daha geniş kitlelere hızlı ve güvenli biçimde ulaşmasını sağlayabilir. Şirketlerin bu bildirimleri yaptığını belgelemekle yükümlü olması ve yükümlülüğe uyulmaması hâlinde bildirim yapılmamış sayılması, özellikle küçük alacaklıların süreci kaçırmasının önüne geçebilir. Hukuk sisteminin dijitalleşmesiyle[70] uyumlu bu yaklaşım, şeffaflık ve işlem güvenliği açısından olumlu katkılar sağlayabilir.

Son olarak, bölünmenin geçerlilik kazanabilmesi için bölünmeye katılan her bir şirket, Ticaret Sicil Yönetmeliği[71] (TSY) m. 128/5 gereğince alacaklılar için hazırlanan ilanların birer örneğini ilgili ticaret sicil müdürlüğüne teslim etmelidir. İlanların hukuka uygun bir şekilde yapılıp yapılmadığı ticaret sicili memurları tarafından re'sen dikkate alınır[72].

2. Hüküm ve Sonuçları

a. Teminat Gösterme Yükümlülüğünün Zamanı ve Amacı

TTK m. 173'e göre alacaklılar için öngörülen teminatın sağlanmasından sonra bölünmeye katılan şirketlerin yönetim organları, bölünme sözleşmesini/planını genel kurulun onayına sunmalıdır. Henüz bir bölünme kararı alınmadan alacaklıların alacaklarının koruma altına alınmasının en temel sebeplerinden biri, bölünme sonucu şirketlerin sermayelerinin ve malvarlıklarının yeniden yapılandırılması ve bu süreçte sorumluluk kapsamlarının daralabilmesidir. Bölünme nedeniyle şirketlerin malvarlığında bir azalma meydana geleceğinden alacaklılarının alacaklarına kavuşma olanakları da bir o kadar azalacaktır.

---

69 Aynı yönde bkz. Aktürk, s. 56; Karslıoğlu, s. 26; Sorgunlu, s. 50, 51; Şahin, s. 160, 161; Erdem, *Bölünme*, s. 85.

70 Nitekim Ulusal Yargı Ağı Projesi (UYAP) üzerinden dava dosyalarına erişim, e-tebligat sistemi aracılığıyla taraflara elektronik ortamda bildirim yapılması ve bazı yargılamalarda e-duruşma uygulamasına geçilmesi, hukuk sisteminin dijitalleşme sürecine birer örnek teşkil etmektedir. Bu tür uygulamalar, hem yargı süreçlerinin hızlandırılması hem de tarafların bilgiye erişiminin kolaylaştırılması bakımından önemli işlevler üstlenmektedir.

71 RG. 19.12.2012-28541.

72 İpekel-Kayalı, s. 281.

Dolayısıyla bölünme kararı alınmadan önce (ex ante)[73], alacaklıların alacaklarının teminat altına alınması gerekmektedir[74]. Aksi takdirde, bölünen şirket borçlarını ödeme kapasitesine sahip değilse alacaklıların zarar görmesi riski ortaya çıkabilir. Bir diğer sebep ise, borçlu değişiminin beraberinde getirmiş olduğu muhtemel hak kayıplarının önlenmesidir[75]. Nitekim TTK m. 173'ün madde gerekçesinden de alacaklıların alacakları koruma altına alınmadan bölünmenin geçerlilik kazanmamasının hedef alındığı anlaşılmaktadır. Oysaki birleşmeye ilişkin hükümler, birleşme hukuken geçerlilik kazandıktan sonra (*ex post*) alacaklıların alacaklarının teminat altına alınacağı şekilde düzenlenmiştir (TTK m. 157/1)[76]. Bu fark, bölünmenin doğrudan alacaklıların menfaatleri bakımından daha yüksek risk içermesinden kaynaklanmaktadır.

b. Koruma Kapsamında Yer Alan Alacaklar

Hangi alacakların koruma sisteminden faydalanacağına dair herhangi bir kanuni düzenleme bulunmadığından dolayı bazı sorunlar ortaya çıkabilir. Bunlardan ilki, çekişmeli veya şarta bağlı alacakların koruma kapsamında değerlendirilip değerlendirilmeyeceğine ilişkindir. Kanaatimizce, TTK'da hangi alacakların koruma kapsamında yer aldığı açıkça belirtilmediğinden ve alacaklılar üstün menfaat sahibi kabul edildiğinden dolayı, çekişmeli veya şarta bağlı alacaklar için de teminat gösterilmelidir[77]. Bu sayede, yargılamaya konu edilmiş alacakların hukuki durumlarının açıklığa kavuşturulması sürecinde dahi alacaklıların hak kaybına uğraması önlenecektir. Kanundaki belirsizlik, kötü niyetli şirketlerin hileli yollarla çekişme yaratarak teminat yükümlülüğünden kaçınma olasılığını artırmakta ve çekişmeli veya şarta bağlı alacakların teminat kapsamına açıkça dâhil edilmesini gerekli kılmaktadır[78]. Bölünmenin tescilinden önce muaccel hâle gelmiş alacaklar kesin olarak

73 Şahin, s. 150.

74 Bölünme Yönergesi m. 12/2'de ayrıca, bölünmeye katılan şirketlerin ekonomik durumunun korumayı gerekli kılması ve alacaklıların güvenceye sahip olmamaları hâlinde kendilerine yeterli güvence verilmesini talep edebilecekleri ifade edilmektedir.

75 Oruç Hami Şener, *Teorik ve Uygulamalı Ortaklıklar Hukuku Ders Kitabı*, 4. Bası, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2019, s. 149, (Ortalıklar Hukuku).

76 Alman Nev'i Değiştirme Kanunu'na göre alacaklılar, yalnızca bölünmenin hukuken geçerlilik kazanmasından sonra teminat talebinde bulunabilirler. Dolayısıyla bölünme kararının alınabilmesi, alacakların teminat altına alınmış olması şartına bağlı değildir (§133 Abs.1 atfıyla §22 UmwG).

77 Aynı yönde bkz. Çoştan, *Alacaklının Korunması*, s. 140 ve 141. Koşula bağlı alacaklar teriminin kapsamına, TBK m. 170 vd. düzenlenen geciktirici ve bozucu koşula bağlı alacaklar ile kısmi bölünme tarihine kadar birikmiş olan faizler gibi fer'i nitelikteki alacaklar da dâhildir (Güven-Çetin, s. 98). Alman hukukundaki benzer görüş için bkz. Schmitt, Hörtnagl, Winter, §133 Rn. 6-7.

78 Karslıoğlu, s. 23, 24.

teminat kapsamına dâhil edilmelidir[79]. Esas olan, alacağın hukuki sebebinin bölünme kararının hukuki geçerlilik kazandığı tarihten önce mevcut olmasıdır, alacağın fiilen doğmuş olması şart değildir.

c. Sürekli Borç İlişkilerinde Teminat Gösterme Yükümlülüğü

Sürekli borç ilişkilerinde[80] borçlar, belirli bir zaman diliminde ifa edilmek üzere doğmak yerine sürekli bir şekilde devam eder ve karşı taraf sözleşmeyi belirli koşullar altında feshetme hakkına sahiptir[81]. Fesih hakkının mevcut olması nedeniyle, muaccel olmayan borçların teminata bağlanması veya derhâl ödenmesi beklenemez. Kanaatimizce, sürekli borç ilişkisi doğuran sözleşmelerde alacaklıya yalnızca sözleşmeyi feshetme imkânı tanınması yeterli değildir, alacağının güvence altına alınabilmesi için uygun bir teminat talep etme hakkı da sağlanmalıdır. Alacaklının haklarının korunması açısından, alacağın tehlikeye düşmediği borçlu tarafından ispatlanmadıkça teminat verilmesi yerinde olacaktır. Bu yaklaşım, alacaklıların korunmasına ilişkin TTK m. 175/2 hükmüyle de örtüşmektedir. Sözleşmede fesih hakkının bulunmaması hâlinde alacaklıların hak kaybına uğrama riski vardır ve bu nedenle tarafların menfaatlerinin dengeli bir şekilde korunması gerekmektedir. Ancak beklenen haklar için böyle bir durum söz konusu olamaz, zira ileri sürülebilecek hak henüz doğmamıştır[82]. Esas olan, alacağın hukuki sebebinin bölünmenin hukuki geçerlilik kazandığı tarihten önce mevcut olmasıdır, ayrıca alacağın fiilen doğmuş olması şart değildir[83].

ç. Koruma Sisteminin Zaman Bakımından Sınırları

Açıklığa kavuşturulması gereken bir diğer mesele ise, hangi zaman aralığında doğan alacakların talep edilebileceğidir. TTK'da çağrıdan önce doğmuş olan alacakların talep edilebileceği açıkça hüküm altına alınmıştır. Ancak üç aylık sürenin içinde olup çağrıdan sonra ve bölünmenin ticaret siciline tescil edilmesinden önce geçecek zaman dilimi içinde de bir alacağın doğması söz

79 Aynı yöndeki görüşler için bkz. Karslıoğlu, s. 24; İpekel-Kayalı, s. 285. Farklı yöndeki görüşler için bkz. Çoştan, *Alacaklının Korunması*, s. 141 ve 142; Aktürk, s. 56 ve 57; Erdem, *Alacaklıların Korunması*, s. 594; Demir, s. 135. Alman hukukunda, muaccel alacaklar bakımından teminat yerine doğrudan alacağın ifasının talep edilebileceği düzenlenmiştir (§22 Abs.1 UmwG). Ayrıca teminat yükümlülüğü yerine getirilmediği takdirde, ilgili şirkete karşı icra takibi başlatılabilir veya uygun nitelikte bir tazminat davası açılabilir (Henssler, Strohn, Müller, §133 Rn. 14).

80 Sürekli borç ilişkisi, taraflar arasında düzenli ve devamlı bir yükümlülük akışını öngören sözleşmelerde ortaya çıkar (M. Kemal Oğuzman, M. Turgut Öz, *Borçlar Hukuku Genel Hükümler*, Cilt 1, 17. Bası, Vedat Kitapçılık, İstanbul, 2019, s. 12).

81 Poroy, Tekinalp, Çamoğlu, s. 161.

82 Çebi, s. 260, 261.

83 Çoştan, *Alacaklının Korunması*, s. 193, 194.

konusu olabilir. Bu nedenle bölünme kararının tescil edilmesinden önce doğan alacakların da koruma kapsamına dâhil edilmesi gerekir[84]. TTK m. 179/4'e göre bölünme işlemi, ticaret siciline tescil edildiği andan itibaren hüküm doğurur ve tescil ile birlikte bölünen şirketin envanterinde yer alan bölünmeye konu tüm aktif ve pasifler devralan şirketlere geçer. Tam bölünme durumunda, bölünen şirket tasfiyeye girmeden infisah eder ve bu nedenle alacaklıların doğrudan bu şirkete başvurma imkânı ortadan kalkar. Bu nedenle tescil ile ilan arasındaki süreçte doğan alacakların koruma kapsamında yer almaması gerektiği görüşündeyiz[85].

d. Teminatın Şekli ve Kapsamı

Ayrıca birleşmede olduğu üzere bölünmede de teminat talebinde bulunan alacaklılar arasında bir ayrım gözetilmemelidir, şirketin malvarlığı ve mevcudu da göz önünde bulundurularak, uygun bir teminat belirlenmelidir. Zira teminat gösterme yükümlülüğü nedeniyle bir taraftan bölünme anlamsız kılınmamalıdır, öte yandan da alacaklıların menfaatleri ihlal edilmemelidir. Bu nedenle teminat miktarının bir sınırlamaya tabi tutulması gerektiği kanaatindeyiz[86]. Unutulmamalıdır ki, burada alacağın teminat altına alınması esas olduğundan ve TTK'da bu teminatın, yalnızca bölünmeye katılan şirketler tarafından yerine getirilebileceği belirtilmediğinden, üçüncü kişilerin göstereceği teminatların da kabul edilmesi gerekir.

e. Borcun Ödenmesi Yoluyla Teminat Yerine Getirme

Öte yandan, borçlu şirket TTK m. 175/3'e dayanarak teminat göstermek yerine borcu da ödeyebilir. Burada kastedilen borcun yalnızca vadesi geldiğinde ifa edilmesidir ve borçlu TBK m. 96 uyarınca alacaklının rızası olmaksızın borcu vadesinden önce ödeyemez. Zira borcun erken ifa edilmesi, şirketin malvarlığının azalmasına ve sonradan teminat talebinde bulunan alacaklının hukuki durumunun kötüleşmesine yol açabilir[87]. Şirketin bu yönde bir iddiası varsa mahkemeye başvurup haklı olduğunu kanıtlayabilir[88]. 6100 sayılı Hukuk

84 Karslıoğlu, s. 24, 25.

85 Benzer şekilde bkz. Erdem, *Alacaklıların Korunması*, s. 591, 592 ve 593; İpekel-Kayalı, s. 288. Yönerge uyarınca üye devletler, bölünen şirketlerin alacaklılarının menfaatlerini koruyacak bir sistem oluşturmakla yükümlüdür ve bölünmenin ilanından önce doğmuş ancak ilan tarihinde henüz muaccel olmamış alacaklar bakımından teminat talep etme hakkı tanınmıştır (Bölünme Yönergesi m. 12).

86 Aynı yönde bkz. Karslıoğlu, s. 31; Aktürk, s. 59, 60. Aksi yöndeki görüş için bkz. Sorgunlu, s. 52, 53.

87 Güven-Çetin, s. 102.

88 Poroy, Tekinalp, Çamoğlu, s. 187.

Muhakemeleri Kanunu[89] (HMK) m. 190 gereği, kanunda özel bir düzenleme bulunmadıkça ispat yükü, iddia edilen vakıaya bağlı olarak kendi lehine hak çıkaracak tarafa ait olacağından somut olayda ilgili şirkete ait olacaktır.

B. Sorumluluk Temelli Koruma

1. Bölünmeye Katılan Şirketlerin İkinci Dereceden Sorumluluğu

TTK m. 176'ya göre (FusG m. 47) bölünme sözleşmesi veya bölünme planıyla kendisine borç[90] tahsis edilen şirket birinci dereceden ve alacaklıların alacaklarının ifa edilmemesi üzerine bölünmeye katılan diğer şirketler de ikinci dereceden müteselsil[91] sorumlu olurlar[92]. İkinci dereceden sorumlu şirketlerin takip edilebilmeleri için, alacağın teminat altına alınmamış ve birinci derecede sorumlu şirketin, a) iflas etmiş, b) konkordato süresi almış, c) aleyhinde yapılan bir icra takibinde kesin aciz vesikası alınmasının şartları doğmuş[93], d) merkezi yurt dışına taşınmış ve artık Türkiye'de takip edilemez duruma gelmiş veya e) yurt dışındaki merkezinin yeri değiştirilmiş ve bu sebeple hukuken takibi önemli derecede güçleşmiş olması gerekir. Dolayısıyla ikinci dereceden sorumlu ortaklıkların takip edilebilmesi için, alacağın teminat altına alınmamış ve TTK m. 176/2'de sayılan hâllerden en az birinin gerçekleşmiş olması gerekmektedir[94].

---

89 RG. 12.01.2011-27836.

90 Borcun bölünme işleminin ilan edilmesinden önce doğmuş olması yeterlidir, alacaklıların bildirimde bulunmuş olması şart değildir.

91 Müteselsil borç ilişkisi, birden fazla borçlunun bir veya daha fazla alacaklıya karşı sorumlu olduğu, borcun tamamından her bir borçlunun birlikte ve tam olarak sorumlu olduğu borç ilişkisidir. Bu durumda, herhangi bir borçlu borcunu ifa ettiğinde, diğer borçlular da borcun ifa edilen kadar kısmından kurtulmuş olur. Alacaklı, borcun ifası için dilediği borçluya başvurabilir (bkz. Oğuzman, Öz, s. 467).

92 Y. 11. HD, 28.11.2022, E. 2022/6679, K. 2022/8424, Lexpera (13.02.2025).

93 Konuya ilişkin olarak *Erdem*, aciz vesikasının alınmasının zorluğu da göz önünde bulundurulduğunda, müteselsil sorumluluğa ilişkin hükümlerin daha etkin bir şekilde işleyebilmesi için söz konusu şartın; limited şirketten kısmen/tamamen tahsil edilemeyen ya da tahsil edilemeyeceği anlaşılan kamu alacaklarından şirket ortaklarının sorumlu tutulmasına benzer bir biçimde, birinci dereceden sorumlu şirketten tahsil edilemeyeceği anlaşılan alacakların da bu kapsama dâhil edilmesinin çok daha elverişli sonuçlar doğurabileceğini ifade etmektedir (bkz. Erdem, *Alacaklıların Korunması*, s. 610, 611).

94 Bölünme Yönergesi m. 12/3 uyarınca, devralan şirketin borcunu ifa etmemesi hâlinde bölünmeye katılan tüm şirketler, kendilerine tahsis edilen net malvarlığı ile sınırlı olmak üzere müştereken ve müteselsilen sorumlu tutulabilirler. Bu minvalde, devralan şirket birinci dereceden ve sınırsız olarak, bölünme işlemine katılan diğer şirketler ise, devraldıkları net malvarlığı oranı ile sınırlı olmak üzere ikinci dereceden müteselsil sorumlu tutulabilirler. Ayrıca Yönerge m. 12/6, devralan şirketlerin herhangi bir sınırlamaya tabi olmaksızın birinci dereceden müştereken ve müteselsilen sorumlu tutulmalarına da izin vermektedir. Üye devletlerin bu hususa ilişkin iç hukuk niteliğinde bir düzenlemeleri bulunmaz ise, Bölünme Yönergesi m. 12/3 hükmü uygulanır. Ayrıca belirtmek gerekir ki Yönerge'de, kısmen bölünen şirketin bölünme işlemiyle devredilmeyen yükümlülüklerine ilişkin bir düzenleme

Hükme göre bölünmenin gerçekleşmesinden önce, alacaklının alacağı ifa edilmez ve teminat altına alınmaz ise[95], bölünmeye katılan ve ikinci dereceden sorumlu olan diğer şirketlere başvurulabilir. İkinci dereceden sorumlu olan şirketler, alacakların ve borçların intikali sebebiyle yükümlülüğün devredildiği şirket ile birlikte müteselsilen sorumlu olurlar. Alacaklı, birinci dereceden sorumlu olan şirkete başvurmadan ikinci dereceden sorumlu olan diğer şirketlere başvuramaz[96]. Böylece bölünmeye katılan ikinci dereceden sorumlu şirketler, bölünme yoluyla devredilip ifa edilmeyen yükümlülüklerden sorumlu tutulabilirler[97] (TTK m. 176 madde gerekçesi). Yargıtay da bölünmeden sonra davalının akdi sorumluluğunun bölünme sözleşmesi ile ortadan kalkmayacağını ifade etmektedir[98].

Bölünmenin dışında kalan yükümlülüklerden dolayı tam bölünmeye katılan şirketlerin müteselsil sorumluluğu açısından TTK m. 168 hükmü uygulanır[99]. Buna göre, tam bölünmede bölünme sözleşmesi veya planı ile herhangi bir şirkete özgülenmemiş borçlardan, bölünmeye katılan diğer şirketler birinci

---

bulunmamaktadır. Ancak Bölünme Yönergesi m. 25'te kısmi bölünmelerin de bu Yönerge kapsamında ele alınabileceği öngörülmüştür. Böylece kısmi bölünmelerde de bölünen şirketin devredilmeyen yükümlülükleri açısından Bölünme Yönergesi m. 12/3 hükmünün uygulanabileceği, aksi yönde bir kanaatin hâsıl olması durumunda, kısmen bölünen şirketin devredilmeyen yükümlülüklerinin koruma kapsamının dışında tutulacağı sonucuna varılır. Alacaklılar arasında bir ayrıma yol açan bu tarz bir yorumun kabul edilemeyeceği kanaatindeyiz. Aynı yönde bkz. Çoştan, *Alacaklının Korunması*, s. 244, 245, 246.

95 Eğer alacaklıların alacağı teminat altına alınmış olur ise, ikinci dereceden sorumlu şirketlerin müteselsil sorumluluğuna başvurulamayacaktır. TTK m. 176 hükmü, teminatın yeterli olmadığı durumları da kapsayacak şekilde düzenlenmiş olsa idi, alacaklıların alacakları açısından daha güvenceli olurdu (bkz. İpekel-Kayalı, s. 295). Erdem'e göre, teminatın borcu karşılamayacağının baştan itibaren açıkça öngörülebilmesi durumunda da ikinci dereceden sorumluluk doğar ve alacaklı, asıl borçlunun yanı sıra ikinci derecede sorumlu şirkete de başvurabilir (Erdem, *Alacaklıların Korunması*, s. 340). Bir diğer görüşe göre Güven-Çetin, teminatın alacağı karşılamaması durumunda ikinci dereceden sorumlu şirketlerin sorumluluğuna başvurulamayacağı, bu hâlde alacaklının birinci dereceden sorumlu şirkete karşı dava açması gerektiğini, teminatın geç tamamlanmasından dolayı bir zararın meydana gelmesi durumunda ise, TTK m. 193'e göre özel sorumluluk davası açılabileceği görüşündedir (bkz. Güven-Çetin, s. 112).

96 Güven-Çetin, s. 111.

97 Bu şekilde alacaklılara ek bir koruma yöntemi sağlanarak bölünme işlemine katılan şirketlerin menfaatleri ile alacaklıların menfaatleri arasında sağlam bir dengenin kurulması amaçlanmıştır (bkz. Aktürk, s. 64).

98 Y. 3. HD, 01.06.2017, E. 2016/17580, K. 2017/8858, Lexpera (18.01.2025). Ayrıca Yargıtay'ın, şirket bölünmesinde alacaklının alacağın tahsili için eda davası açma imkânı varken tespit davası açmasında hukuki yararı bulunmadığına ilişkin kararı için bkz. Y. 11. HD, 12.09.2024, E. 2023/3326, K. 2024/6328, Lexpera (12.02.2025).

99 Kendigelen, s. 153. Ayrıca Kendigelen, kısmi bölünmede bölünme planı/sözleşmesinde yer almayan malvarlığı unsurlarının bölünmenin kapsamına alınmadıkları anlamına geldiğinden ve bunların devreden şirkette kalacağı kesin olduğundan, TTK 168/1-b hükmüne ihtiyaç duyulmadığı görüşündedir (bkz. Kendigelen, s. 153).

derecede müteselsil olarak sorumludur[100] (TTK m. 168/3). Özellikle TTK m. 168/3 hükmü, alacaklıların müteselsil sorumluluk yoluyla korunması açısından büyük öneme sahiptir. Kısmi bölünmede bölünen şirketin infisah etmemesi nedeniyle tahsisi yapılmayan yükümlülükler bölünen şirkette kalırken[101], tam bölünmede bölünen şirket sona ereceğinden tahsis edilmeyen yükümlülükler bölünmeye katılan şirketlere ait olur. Ancak burada malvarlığının aktif kısmı ile pasif kısmı arasında bir ayrım yapmak gerekir. Bölünme sözleşmesi/planı ile tahsisi yapılmayan aktif malvarlığı unsurları üzerinde devralan tüm şirketlerin, bölünme sözleşmesi/planıyla kendilerine geçen aktif malvarlığının oranına göre paylı mülkiyet hakkı doğar (TTK m. 168/1). Buna karşılık bölünme sözleşmesi/planı ile tahsisi yapılmayan pasif malvarlığı (borçlar) unsurları hakkında bölünmeye katılan tüm şirketler müteselsilen sorumlu olur (TTK m. 168/3). Bu durumda sorumluluk, iktisap edilen net malvarlığı oranına göre tayin edilmez; tüm devralan şirketlerin tahsisi yapılmayan borçların tamamından da müteselsil sorumlu olduğu kabul edilir[102].

Kanunda belirtilen müteselsil sorumluluk hâli yalnızca bölünme yoluyla devredilen ancak ifa edilmeyen yükümlülükleri[103] kapsamaktadır, kısmen bölünen şirketin bölünme planı/sözleşmesi ile devredilmeyen yükümlülükleriyle devralan şirketin mevcut borçları dâhil değildir. Kanaatimizce bu pek isabetli bir yaklaşım değildir. Zira kısmen bölünecek şirketin malvarlığı azalacağından dolayı, alacaklıların borcun ifası için başvurabileceği malvarlığı da aynı oranda azalacaktır[104]. Bu nedenle, alacaklıların kısmi bölünmeden olumsuz etkilenmemeleri için bölünmeye katılan şirketlerin, kısmen bölünecek şirketin devredilmemiş yükümlülüklerinden de ikinci dereceden müteselsil sorumlu tutulmaları gerekir (TTK m. 168/3 kıyasen)[105].

TTK'da ifada bulunan şirketin rücu hakkına ilişkin açık bir düzenleme bulunmamaktadır. Öğretide, borcu ödeyen ikinci dereceden sorumlu şirketin

---

100 Y. 8. HD, 26.12.2016, E. 2016/8558, K. 2016/9800, Lexpera (09.02.2025). Aynı yönde bkz. Y. 8. HD, 23.02.2015, E. 2014/4414, K. 2015/4793, Lexpera (09.02.2025).

101 Bölünme sözleşmesi/planıyla tahsisi yapılmayan borçlar bölünmeye katılan diğer şirketlere devredilmeyeceğinden, kısmen bölünen şirket söz konusu borçlardan tek başına sorumlu olur (bkz. Güven-Çetin, s. 117).

102 Güven-Çetin, s. 118. Ayrıca bkz. Y. 8. HD, 24.11.2015, E. 2015/9490, K. 2015/21096, Lexpera (04.01.2025).

103 TTK m. 176 gerekçesine göre tahsis edilen yükümlülüklerden, bölünme sözleşmesi/planı ile bölünen şirketin bazı borçlarının, bölünmeye katılan şirketlerden birine devredilmesi kastedilmektedir.

104 Pulaşlı, s. 338.

105 Aynı yönde bkz. Hülya Çoştan, "Bölünmeye Katılan Şirketlerin Müteselsil Sorumluluklarının Sınırlandırılması", *Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, Cilt 18, Sayı 2, 2012, s. 233, (Müteselsil Sorumluluk); İpekel-Kayalı, s. 297.

öncelikle birinci dereceden sorumlu şirkete rücu edebileceği, bunun mümkün olmaması hâlinde ise diğer ikinci dereceden sorumlu şirketlere başvurulabileceği kabul edilmektedir. Rücu hakkı, bölünme planı veya sözleşmede aksi kararlaştırılmadıkça, TTK m. 168/1 (FusG m. 38/1) hükmü kıyasen uygulanarak ve devredilen net malvarlığı oranı esas alınarak belirlenmelidir[106]. Bu tarz bir yaklaşımın benimsenmesi hâlinde, Bölünme Yönergesi m. 12/3 ve m. 12/7 ile de bir uyumluluk sağlanmış olunur. Bu görüş, makalenin IV. Bölümünde yer alan "Sorumluluğun Yarar Sağlama Derecesine Göre Belirlenmesi" başlığı altında sorgulanacak ve alternatif bir öneri sunulacaktır.

Şirketlerin müteselsil sorumluluğunun sınırlandırılmasına ilişkin olarak mevzuatımızda herhangi bir hüküm bulunmamaktadır. İsviçre öğretisinden Binder, özellikle ikinci dereceden müteselsil sorumluluğun herhangi bir zamansal sınırlamaya bağlı kılınmamış olmasının, bölünmenin, şirketler açısından elverişsiz bir yeniden yapılanma modeli olarak algılanmasına yol açabileceği görüşündedir[107]. Kanaatimizce, şirketlerin müteselsil sorumluluğu hem miktar hem de süre bakımından bir sınırlamaya tâbi olmalıdır. Ne var ki, TBK'nın "Malvarlığının veya işletmenin devralınması" başlıklı m. 202/2 hükmü, önceki borçlunun iki yıl süreyle devralanla birlikte müteselsil borçlu olacağını düzenlemektedir. Bu hükmün, bölünen şirketlere doğrudan uygulanabileceği gözden kaçmamalıdır[108]. Birinci dereceden sorumlu şirketin sorumluluğu, TBK'nın zamanaşımına ilişkin hükümlerine göre belirlenmesine karşın, ikinci dereceden sorumlu şirketler açısından sınırsız bir sorumluluk rejiminin kabul edilmesi, hem hakkaniyete aykırı olur hem de bölünme işlemini elverişsiz hâle getirebilir. Bu bağlamda alacaklının, ikinci dereceden müteselsil sorumlu şirkete karşı yalnızca şirkete tahsis edilen net malvarlığı oranında başvuru hakkı elde edebilmesi gerektiği görüşündeyiz (Bölünme Yönergesi'ne paralel olarak). Böylece kanunen üstün menfaat sahibi kabul edilen alacaklılar, ikinci dereceden müteselsil sorumluluğun sınırlı tutulmasına rağmen hâlâ korunmuş ve olası hak kayıpları önlenmiş olur. Aynı zamanda şirketlerin durumu hakkaniyete aykırı bir şekilde zorlaştırılmadan, sorumlulukların

106 Çoştan, *Müteselsil Sorumluluk*, s. 236; Erdem, *Alacaklıların Korunması*, s. 608; Ayhan, Çağlar, Özdamar, s. 514.

107 Binder, s. 11 ve 12.

108 Buna karşılık Çoştan, TBK m. 202'de düzenlenen ve devralan ile devredenin müteselsil sorumluluğuna ilişkin zamanaşımı hükmünün kıyasa elverişli olmadığı görüşündedir. Zira TTK m. 176'da benimsenen model, müteselsil değil, fer'i sorumluluk esasına dayanır. Bu nedenle, TTK m. 177'nin atfıyla kıyasen uygulanması gereken hüküm TTK m. 158 olmalıdır (Çoştan, *Alacaklıların Korunması*, s. 248). Öte yandan, Gökçe-Aydın kanunda herhangi bir hak düşürücü süre tayin edilmediğinden müteselsil sorumluluğun sınırsız olduğu ve zamanaşımı sürelerinin yalnızca borçlu tarafından bir def'i mahiyetinde ileri sürüldüğünde dikkate alınacağı kanaatindedir (bkz. Gökçe-Aydın, s. 60).

kapsamı açısından bir belirlilik sağlanmış olunur[109].

Türk hukukundan farklı olarak Alman hukukunda iki türlü bir sorumluluk rejimi öngörülmemiştir, alacaklılar diledikleri şirkete başvurarak borçlarının ifasını talep edebilmektedirler. Bölünme sözleşmesi ile borcun tahsis edilmediği şirket de böylece borcun tümünden sorumlu tutulmaktadır. Borçlu şirketin malvarlığının bölünmüş olup olmamasının da bir önemi yoktur. Her ne kadar alacağın miktarı ve türü itibariyle kanunda herhangi bir sınırlama mevcut olmasa da zamansal açıdan aynısı söylenemez. Zira kanunda bu sorumluluk hâlinin beş yıllık bir zamanaşımı süresine tâbi olduğu açıkça belirtilmiştir (§133 Abs.3 UmwG). Beş yıllık zamanaşımı süresinin sona ermesiyle birlikte borcun tahsis edildiği şirketlerin sorumluluğu da sona erer[110]. Buna karşılık Türk hukukunda bölünmeden doğan sorumluluklara ilişkin özel bir zamanaşımı süresi öngörülmemiştir. Ancak borçlar, türlerine göre genel veya özel zamanaşımı sürelerine tabi olmaya devam eder.

2. Ortakların Kişisel Sorumluluğu

Ortakların kişisel sorumluluklarına dair TTK m. 177'nin yapmış olduğu atıf nedeniyle, birleşmede geçerli olan TTK m. 158 (FusG m. 26) hükmü şirketlerin bölünmesi için de uygulanır. Ancak bu madde, sermayesi paylara bölünmüş komandit şirketler ile ortaklarının şahsi sorumluluğu öngörülen kooperatiflerin (Kooperatifler Kanunu m. 30), tüzel kişiliklerini yitirecekleri şekilde tam bölünmeleri hâlinde uygulanır[111]. Hükme göre, birleşmeden önce devrolunan şahıs şirketinin borçlarından sorumlu olan ortakların sorumluluğu, birleşmeden sonra da devam eder[112]. Ancak bunun için borçların, birleşme kararının ilan edilmesinden önce doğmuş veya borcu doğuran sebeplerin bu tarihten önce meydana gelmiş olmaları gerekir (TTK m. 158/1).

---

109 Aynı yönde bkz. Çebi, s. 264; Güven-Çetin, s. 114 ve 115; Demir, s, 212; Elif Cemre Hazıroğlu, "Ticari İşletmenin Bir Ticaret Şirketine Dönüşmesinde Ticari İşletmeyi İşletenin Önceki Borçlardan Sorumluluğu", *Ticaret ve Fikri Mülkiyet Hukuku Dergisi*, Cilt 3, Sayı 1, 2017, s. 76.

110 Çoştan, *Alacaklının Korunması*, s. 238, 239; Binder, s. 36; Çebi, s. 265.

111 Şener, *Ortaklıklar Hukuku*, s. 152. Anonim şirketlerde ortakların sorumluluğu, sadece taahhüt ettikleri sermaye ile sınırlı olduğundan TTK m. 177 hükmü uygulama alanı bulmaz (bkz. Bahtiyar, s. 100). Limited şirketlerde ise ortakların ek ödeme borcu gibi doğrudan şirkete karşı kişisel nitelikte yükümlülükleri söz konusu olabilir. Bu sebeple limited şirket ortakları yönünden de m. 177'nin uygulanamayacağı kanaatindeyiz. Aynı yönde bkz. Karslıoğlu, s. 40; Sorgunlu, s. 62 ve 63; Ayhan, Çağlar, Özdamar, s. 515.

112 Şirket ortaklarının şahsi sorumluluğunun öngörülmesi suretiyle bir yandan alacaklıların bölünme nedeniyle bir zarara uğramaması, öte yandan ise şahsen sorumlu olan ortakların haksız yarar elde etmemeleri hedeflenmiştir (TTK m. 177'nin yapmış olduğu atıf uyarınca TTK m. 157'nin madde gerekçesi).

Öğretide Çoştan, ortakların kişisel sorumluluğunu düzenleyen TTK m. 177'nin, bölünmeye katılan şirketlerin müteselsil sorumluluğunu düzenleyen TTK m. 176'ya göre ikincil nitelikte olduğunu, bu nedenle ortağa başvurulabilmesi için öncelikle şirketlere karşı yapılan takibin başarısız olması veya bu şirketlere karşı takip imkânının bulunmaması gerektiğini savunur[113]. Her ne kadar kanunda (örneğin TTK m. 237, m. 325 ve AATUHK m. 35) ortakların sorumluluğunda önce şirkete başvurulması gerektiği açıkça düzenlenmiş olsa da, bölünmenin alacaklılar açısından taşıdığı yüksek risk nedeniyle birleşmeye kıyasla daha güçlü ve önleyici koruma mekanizmalarına ihtiyaç vardır. Bu sebeple, TTK m. 177'nin m. 176'dan bağımsız ve doğrudan uygulanması gerektiği görüşündeyiz[114]. Bu doğrultuda, alacaklıların etkin şekilde korunabilmesi için TTK m. 177, m. 176'ya bağlı ikincil bir düzenleme olarak değil, bağımsız bir sorumluluk mekanizması olarak ele alınmalıdır.

Öte yandan, bölünen şirketin borçlarından doğan ve ortakların kişisel sorumluluğuna konu olan istemler, bölünme kararının ilan edildiği tarihten itibaren üç yıl geçince zamanaşımına uğrar. Bununla birlikte, ilan tarihinden önce doğmuş veya doğması kuvvetle muhtemel bir borç dolayısıyla dava açılmış ya da icra takibine başlanmışsa, bu istemler bakımından zamanaşımı süresi uygulanmaz[115] (TTK m. 177 atfıyla TTK m. 158/2). Bu düzenleme, daha önce zamanaşımına uğramış taleplere yeni bir süre kazandırmadığı gibi, süresinden önce zamanaşımına uğrayacak taleplerin de kendi zamanaşımı hükümlerine tâbi olacağını göstermektedir (TTK m. 158/2). Kanun koyucu, bölünen şirketin borçları nedeniyle ortakların kişisel sorumluluğunu özel bir zamanaşımı süresine bağlamıştır. Bu sorumluluğa ilişkin talepler, istisna teşkil eden durumlar dışında, bölünme kararının ilanından itibaren üç yıl içinde ileri sürülmelidir. Mehaz İsviçre hukukunda da üç yıl öngörülmüş olup bu sürenin başlangıcı, bölünmenin tescil edildiği tarihtir (FusG m. 48 atfıyla FusG m. 26/2). Türk hukukunda ise süre ilandan başlatılarak mehazdan ayrılmıştır. Bu zamanaşımı yalnızca bölünen şirkete ait borçlardan dolayı ortakların şahsi sorumluluğuna uygulanır. Devralan şirketin borçları bakımından ortakların kişisel sorumluluğu bu kapsamda değerlendirilmez[116].

---

113 Çoştan, *Müteselsil Sorumluluk*, s. 238.

114 Aynı yönde bkz. İpekel-Kayalı, s. 305.

115 Mehaz FusG'nin gerekçesinde (Btschft-FusG), süreyi kesen sebeplerin ortaya çıkması durumunda sorumluluğun devam ettirilebilmesi için hak düşürücü süre yerine zamanaşımı kavramının kabul edildiği belirtilmiştir (bkz. BBl 2000 4337, s. 4427); Begleitbericht zum Vorentwurf für ein Bundesgesetz über die Fusion, die Spaltung und die Umwandlung von Rechtsträgern (Bgltbrcht-FusG), s. 37.

116 İpekel-Kayalı, s. 305 ve 306.

IV. Alternatif Yaklaşımlar ve Yeni Koruma Mekanizmaları

A. Sorumluluğun Yarar Sağlama Derecesine Göre Belirlenmesi

TTK m. 168, tam bölünme hâlinde, bölünme sözleşmesinde hangi şirkete devredileceği belirtilmeyen malvarlığı unsurlarının akıbetini düzenlemektedir. Buna göre, bu malvarlığı unsurları devralan şirketler arasında paylaşılır ve alacaklılara karşı bu borçlardan müteselsilen sorumluluk uygulanır (TTK m. 168/1-a ve 168/3). Bu hüküm, dış ilişkide alacaklıların korunmasını sağlarken, iç ilişkide borçlardan kaynaklanan yükümlülüklerin bölünme planında belirlenen oranlara göre paylaştırılmasını öngörmektedir. Ancak bu yapı, her somut olayda taraflar arasında fiilen gerçekleşen ekonomik yarar ve yük dağılımını tam olarak yansıtmayabilir. Sorumluluğun yalnızca devralınan net malvarlığı oranına göre değil, tarafların bölünmeden elde ettiği fiili yarar dikkate alınarak belirlenmesi, daha hakkaniyetli bir yaklaşım olacaktır. Zira her devralan şirket bölünmeden aynı ölçüde fayda sağlamaz, bazıları likit, aktif ve gelir yaratma potansiyeli yüksek unsurları devralırken, bazıları borçla bağlantılı veya daha riskli kalemlerle yükümlü hâle gelebilir[117]. Bu nedenle, iç sorumluluğun sadece nominal oranlara göre değil, tarafların fiilen elde ettiği yarar temelinde belirlenmesi, daha adil ve işlevsel bir yöntem olarak öne çıkmaktadır.

Önerilen yaklaşımın hukukî ve pratik olarak uygulanabilmesi için bazı ön koşulların sağlanması ve gerekli düzenlemelerin yapılması gerekir. Her şeyden önce, iç sorumluluğun belirlenmesinde "yarar sağlama derecesi"nin esas alınabileceğine dair açık bir yasal düzenleme öngörülmelidir. Ayrıca yararın hangi objektif ölçütlere göre belirleneceği açıkça ortaya konmalı ve bu ölçütler somut olaylara uygulanabilir nitelikte olmalıdır. Sistemin sağlıklı şekilde işlemesi açısından, tarafların bölünmeden elde ettikleri fiili yararın, mümkünse bağımsız ve tarafsız bir denetçi tarafından değerlendirilmesi yerinde olacaktır. Denetçinin, şirketlerin finansal tabloları, devralınan unsurların olası ekonomik değeri, risk profili ve gelir yaratma kapasitesi gibi objektif verilere dayanması, sürecin daha adil ve öngörülebilir işlemesine katkı sağlayabilir.

Bu kapsamda malvarlığı unsurlarının likiditesi, hukuki ve ekonomik riskleri ile faaliyet alanına uyumu dikkate alınmalıdır. Piyasada talep gören ve kolayca nakde çevrilebilen varlıklar daha fazla katkı sağlar. Rehinli ya da

117 İpekel-Kayalı, s. 301. Alman doktrininde, bölünme işlemleri sonucunda devralan şirketlerin, borçlara karşılık gelen yeterli bir aktif ya da "Haftungsmasse" devralmayabileceği ve bu durumun taraflar arasında asimetrik bir fayda ve risk dağılımına yol açabileceği ifade edilmektedir. Söz konusu yaklaşım, sorumluluğun yalnızca devralınan malvarlığı oranına göre değil, bölünmeden elde edilen fiilî yarar da dikkate alınarak belirlenmesinin daha hakkaniyetli olacağı yönündeki görüşü dolaylı olarak desteklemektedir (Schmitt, Hörtnagl, Winter, §133 Rn. 24).

tahsili güç alacaklar gibi riskli kalemler ise devralan şirket için dezavantaj yaratır. Aynı varlık, sektör farklılığı nedeniyle şirketlere farklı düzeyde yarar sağlayabilir (örneğin üretim makineleri, üretim şirketi için değerliyken, hizmet sektöründe işlevsiz kalabilir). Ayrıca varlığın şirkete sağlayacağı gelirler ile bu varlığın yönetimi sırasında ortaya çıkacak ek maliyetler de göz önünde bulundurulmalıdır. Oransal sorumluluk sistemi taraflara daha öngörülebilir gibi görünse de, her zaman gerçek durumu yansıtmayabilir. Sadece oranlara dayanmak, yük ve faydanın dengesiz paylaşılmasına yol açar. Fiili yarar esaslı sorumluluk ise somut ölçütlerle desteklendiğinde hem öngörülebilirliği sağlayabilir hem de iç ilişkide hakkaniyeti güçlendirebilir.

B. Alacaklıların Teminat Yoluyla Korunmasında Seçim Hakkı, Risk Esası ve Müteselsil Sorumluluğun Rolü

Şirket bölünmelerinde, alacaklılara teminat türünü seçme hakkı tanınması, alacaklıların korunması açısından etkili bir yöntem olarak değerlendirilebilir. Bu modelde alacaklı, kendisine sunulan teminat türleri arasından seçim yaparak sürecin pasif izleyicisi olmaktan çıkar ve aktif bir taraf hâline gelir. Uygulanabilir olması hâlinde, seçilebilecek teminatlar arasında taşınmaz ipoteği (Türk Medeni Kanunu[118] m. 881), pay rehni (TMK m. 954-961; TTK m. 600), nakit depozito, banka teminat mektubu[119], üçüncü kişi kefaleti (TBK m. 581) veya cezai şart (TBK m. 179) içeren taahhütler gibi seçenekler yer alabilir. Böyle bir sistem, alacaklıya güvence sağlarken belirsizlik riskini azaltabilir, teminat taleplerinin önceden belirli bir çerçevede ortaya konması sayesinde şirketler açısından da daha öngörülebilir bir süreç oluşturabilir.

Öte yandan, alacaklılara teminat türünü seçme hakkı tanındığında, alacak tutarı yüksek veya finansal açıdan güçlü alacaklılar, borçluya kıyasla daha üstün bir müzakere gücüne sahip olarak daha değerli teminatlara erişebilirler. Bu durumun yol açabileceği eşitsizlikleri azaltmak amacıyla uygun önlemlerin alınması faydalı olacaktır. Örneğin, daha değerli teminat talep eden alacaklılara sınırlı faiz indirimi uygulanması ya da belirli haklardan feragat etmelerinin beklenmesi bu önlemler arasında yer alabilir. Böylece seçim hakkı belirli bir maliyet karşılığında dengelenmiş olur. Teminat seçme hakkı süre sınırlaması ve dengeleyici unsurlarla birlikte yapılandırıldığında, alacaklıların korunmasına katkı sağlayan etkili bir mekanizmaya dönüşebilir.

---

118 RG. 08.12.2001-24607.

119 Yargıtay, teminat mektuplarını bağımsız garanti olarak kabul etmekte ve bankanın ödeme yükümlülüğünü esas borçtan bağımsız görmektedir (Yargıtay 23. HD, 09.07.2015, E. 2014/5883, K. 2015/5374, Lexpera, 23.07.2025).

Alacaklıların teminat yoluyla korunmasında önerilebilecek bir diğer model, teminat türlerinin risk analizine dayalı olarak belirlenmesidir. Bu yaklaşıma göre, her borç için standart bir teminat uygulanmak yerine, borcun tutarı, vadesi ve borçlunun risk durumu gibi faktörler dikkate alınarak uygun teminat türü seçilir. Örneğin, yüksek tutarlı ve uzun vadeli borçlar için taşınmaz ipoteği veya rehin gibi güçlü teminatlar tercih edilirken, kısa vadeli ve düşük tutarlı borçlar için teminat mektubu veya alacak devri gibi daha esnek teminat türleri uygun görülmektedir. Güvence düzeyinin somut ölçütlere dayandırılması, şirketlerin her borç için eşit teminat sunma zorunluluğunu azaltır. Bu yaklaşım, şirketlerin sınırlı kaynaklarını daha etkin kullanmasına imkân tanır ve her borç için ayrı ayrı güçlü teminatlar verilmesini gerektirmediğinden, teminatların aşırı ölçüde birikmesini önleyebilir. Özellikle büyük ölçekli bölünmelerde, her alacaklıya güçlü teminat sunmak şirketin mali yapısını zorlayabilir. Risk analizine dayalı sistem, teminat yükünü dengeleyerek bu sorunun önüne geçer. Ayrıca yargısal denetim ve idari gözetimle sistemin keyfi uygulamalara karşı korunması sağlanabilir, böylece alacaklıların hukuki güvenliği güçlendirilir.

Alacaklılara teminat seçme hakkı tanınması, risk analizine dayalı bir yaklaşım benimsenmesi ve bunların müteselsil sorumlulukla birlikte uygulanması, hem alacaklıların belirsizlik yaşamadan risk düzeyine uygun teminatlara ulaşmasını sağlar hem de sistemi daha dengeli ve esnek kılar. Şirketlerin bu çift katmanlı sorumluluk sistemi nedeniyle aşırı yük altına girmemesi için sınırlayıcı ve dengeleyici önlemler de alınmalıdır.

C. Blockchain (Blok Zincir) Tabanlı Güvence Mekanizması

1. Genel Olarak Blockchain Teknolojisi

Blockchain teknolojisi, bilgi ve işlemlerin merkeziyetsiz, güvenli ve paylaşıma açık biçimde saklandığı dijital bir kayıt sistemidir[120]. Bu sistem, kullanıcılar arasında gerçekleşen işlemleri eş zamanlı olarak doğrulayan, onaylayan ve kaydeden bir yapı sunar. Temelde blockchain, şifrelenmiş, bozulmaya karşı dirençli ve geri alınamaz verilerin tutulduğu bir bilgi deposudur. İşlemler, zaman damgalı veri blokları olarak kaydedilir ve her blok, bir öncekinin özet bilgisine dayanarak oluşturulur[121]. Bloklar birbirine bağlanarak blok zincirini

120 Gökhan Ünal, Çelebi Uluyol, "Blok Zinciri Teknolojisi", *Bilişim Teknolojileri Dergisi*, Cilt 13, Sayı 2, 2020, s. 168.

121 Mükerrem Onur Başar, "Akıllı Sözleşmeler ve Özel Hukuk Uygulamasında Ortaya Çıkması Muhtemel Sorunlar", *İstanbul Hukuk Mecmuası*, Cilt 80, Sayı 4, 2022, s. 1072; Hüseyin Avunduk, Hakan Aşan, "Blok Zinciri (Blockchain) Teknolojisi İşletme Uygulamaları: Genel Bir Değerlendirme", *Dokuz Eylül Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi)*, Cilt 33, Sayı 1, 2018, s. 374.

oluşturur ve veri akışı doğrulanabilir biçimde izlenebilir hâle gelir. Her yeni blok, belirli kurallara göre oluşturulur, ağdaki katılımcılara dağıtılır ve şifreleme yöntemleriyle doğrulandıktan sonra herkesin kayıt defterine eklenir. Doğrulama tamamlandığında veriler sabitlenir ve bir daha değiştirilemediği için[122] blockchain'e eklenen kayıtlar kalıcı ve güvenilir hâle gelir[123].

Blockchain'de veriler merkezi bir sunucu yerine tüm kullanıcılar tarafından dağıtılmış biçimde saklandığından[124] hem korunur hem de herhangi bir otoriteye bağlı olmadan erişilebilir olur[125]. Blok zincirde veriler şeffaf şekilde kaydedilir ve kullanıcılar geçmiş işlemleri inceleyip doğruluğunu kontrol ederek sistemin güvenilirliğini artırır[126]. Blockchain'in merkeziyetsiz yapısı sayesinde veriler katılımcılar arasında doğrudan ve güvenli şekilde paylaşılır.

Blok zincire eklenen her kayıt değiştirilemez şekilde sabitlenir ve bu durum verilerin güvenliğini sağlar. Kullanıcılar gerçek kimliklerini açıklamadan sadece blok zincir adresleriyle işlem yapabildikleri için[127] gizlilik açısından önemli bir avantaj sağlar[128]. Ayrıca blok zincirine katılan her kullanıcının açık ve gizli olmak üzere iki dijital anahtarı vardır. Gizli anahtar işlemleri imzalamak için kullanılır ve böylece işlemin o kullanıcıya ait olduğu güvenli biçimde doğrulanır[129]. Diğer

---

122 Avunduk, Aşan, s. 375 ve 376. Blockchain sisteminde her blok, kendinden önceki bloğun hash değerini (verinin dijital parmak izi olarak tanımlanabilecek, sabit uzunlukta ve benzersiz bir şifreleme çıktısı) içerir. Bu yapı sayesinde bloklar birbirine kriptografik olarak bağlı hâle gelir. Bir blokta yapılacak herhangi bir değişiklik, hem o bloğun hem de sonrasındaki tüm blokların hash değerlerini geçersiz kılar. Ayrıca bu değişikliklerin tüm ağdaki kopyalarda aynı anda yapılması gerektiğinden, sistemin manipüle edilmesi neredeyse imkânsızdır (Christian Welzel, Klaus-Peter Eckert, Fabian Kirstein, Volker Jacumeit "Mythos Blockchain: Herausforderung Für Den Öffentlichen Sektor", Kompetenzzentrum Öffentliche İT Fraunhofer FOKUS, Mart 2017, https://publica.fraunhofer.de/handle/publica/298304, 20.07.2025, s. 12). Sisteme girilen verinin (hash'in) hatalı olması durumunda düzeltme işlemi, söz konusu hatalı verinin sistemde kayıtlı kalması ve yeni verinin de sistemde kaydedilmesi şeklinde gerçekleştirilir (Mustafa Takaoğlu, Çağdaş Özer, Emre Parlak, "Blokzinciri Teknolojisi ve Türkiye'deki Muhtemel Uygulama Alanları", *Uluslararası Doğu Anadolu Fen Mühendislik ve Tasarım Dergisi*, Cilt 1, Sayı 2, 2019, s. 265).

123 Ünal, Uluyol, s. 168; Avunduk, Aşan, s. 378.

124 Avunduk, Aşan, s. 374; İrfan Akın, "Dijital Gelişmelerin Şirketler Hukuku Üzerinde Etkisi", *Türk Alman Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, Cilt 4, Sayı 1, 2022, s. 7.

125 Welzel, Eckert, Kirstein, Jacumeit, s. 17.

126 Avunduk, Aşan, s. 372, 375.

127 Welzel, Eckert, Kirstein, Jacumeit, s. 8.

128 Ünal, Uluyol, s. 168. Blok zincir teknolojisi üç ana tipe ayrılır: genel erişime açık sistemler, sınırlı katılımlı özel sistemler ve her iki modelin özelliklerini birleştiren karma yapılar. Genel sistemlerde herkes kısıtlamasız ağa katılabilir ve merkezi otorite olmadan çalışır. Özel sistemlerde ise sadece yetkilendirilmiş kullanıcılar erişebilir. Karma yapılar ise açık ve kapalı sistemlerin bazı özelliklerini bir araya getirir (Başar, s. 1070; Ünal, Uluyol, s. 169; Takaoğlu, Özer, Parlak, s. 266).

129 Blok zincirlerde kullanılan özel anahtarlar kişiye aittir ve kaybedilmesi hâlinde sisteme erişim mümkün olmaz. Merkezi sistemlerde şifre unutulduğunda yenisi alınabilirken, blok zincirde

kullanıcılar ise açık anahtar aracılığıyla bu işlemleri görüp kontrol edebilir. Bu yapı işlemlerin hem güvenli hem de şeffaf olmasını sağlar[130].

2. Alacaklıların Korunması Mekanizması

Son yıllarda dijital teknolojilerin hızla gelişmesi, ticaret hukukundaki bazı kavramların yeniden değerlendirilmesini gerektirmektedir. Bu çerçevede, şirket bölünmelerinde alacaklıların korunmasında blockchain teknolojisinin kullanımı, hem teorik hem de pratik açıdan tartışılmaya değer bir alan hâline gelmiştir. Verilerin güvenli ve değiştirilemez şekilde kaydını mümkün kılan bu sistem, bölünme sürecinde alacaklılara daha etkili bir koruma sağlama potansiyeli taşımaktadır.

Şirket bölünmeleri sırasında alacaklıların yeterince bilgilendirilmemesi, sürecin şeffaflığı açısından önemli riskler doğurabilir[131]. Özellikle borçların hangi şirkete devredileceğinin açık şekilde belirlenmemesi, alacaklıların süreci sağlıklı bir biçimde takip etmesini zorlaştırabilir. TTK m. 174 uyarınca ilanlar TTSG'de yayımlansa da, alacaklıların bu ilanları düzenli biçimde takip etmesi pek mümkün görünmemektedir. Bu noktada blockchain teknolojisi alternatif bir çözüm sunabilir. Bölünmeye konu işlemler ve borçlara ilişkin verilerin dijital ortamda güvenli biçimde kaydedilmesi, sürecin her aşamasının takip edilebilir hâle gelmesini sağlar. Kayıtların değiştirilemez olması sayesinde, borç dağılımı gibi kritik bilgilere her zaman erişim mümkün olur. Bu yapı hem şeffaflığı artırır hem de gerektiğinde hukuki süreçlerde delil olarak kullanılabilecek güvenilir bir kaynak oluşturarak alacaklıların haklarını daha etkili biçimde korumasına katkı sunar.

a. Teminat Vasıtasıyla Koruma Bağlamında Blok Zincir Teknolojisinin Uygulanabilirliği

Şirket bölünmelerinde alacaklıların zarar görmemesi için teminat gösterilmesi önemli bir güvence yöntemidir. Teminat uygulamalarının daha güvenli ve izlenebilir şekilde yürütülmesine blockchain teknolojisi katkı sağlayabilecek bir araç olarak öne çıkmaktadır. Nitekim blockchain'in dağıtık ve değiştirilemez yapısı, teminat işlemlerinin güvenilir biçimde kaydedilmesini ve tüm paydaşların bu kayıtlara şeffaf bir şekilde erişebilmesini mümkün kılar. Böylece alacaklılar, teminatların güncel durumu hakkında doğru ve anlık bilgi alarak olası

---

anahtar kaybı dijital varlıkların kalıcı kaybına yol açabilir (Takaoğlu, Özer, Parlak, s. 270).

130 Ünal, Uluyol, s. 169.

131 Karslıoğlu, s. 26.

suistimalleri önleyebilir[132]. Akıllı sözleşmeler[133] (smart contracts) teminatların belirlenen şartlara göre otomatik olarak yönetilmesini sağlayarak süreci hızlandırır ve insan hatalarını azaltır. Örneğin, bölünme sürecinde şirketin mali durumunda olumsuz bir gelişme yaşanırsa, önceden tanımlanmış koşullara göre teminatlar otomatik olarak alacaklı lehine devreye girebilir[134]. Ayrıca akıllı sözleşmeler sayesinde alacaklılara ilişkin kayıtlar güvenli biçimde dijital ortamda saklanabilir ve ilan sürecinde otomatik bildirimler gönderilebilir[135].

Akıllı sözleşmeler, teminat mekanizmalarının hızlı ve etkili işlemesine katkı sağlayarak alacaklıların korunmasını destekler. Daha önce ifade edildiği gibi, mevcut teminat sisteminde sürecin takibi ve sözleşmeye uygun işletilmesi zaman alabilir, bu da hukuki belirsizliklere yol açabilir. Akıllı sözleşmeler ise, önceden belirlenen koşullar gerçekleştiğinde otomatik olarak devreye girerek, teminatın şeffaf ve gecikmesiz uygulanmasını sağlar. Örneğin, borç

---

132 Alacaklı, teminatın fiilen verilip verilmediğini, ne kadar süreyle geçerli olacağını ve bölünme işleminin hangi aşamasında olduğunu blockchain üzerinden doğrudan ve güvenilir biçimde izleyebilir. Böylece, şirketin teminat göstermeme veya verilen teminatı habersizce geri çekme gibi kötü niyetli davranışları önlenebilir.

133 Akıllı sözleşmeler, bir kez oluşturulduktan sonra otomatik olarak çalışan ve dış müdahaleye kapalı, değiştirilemez yazılım kodlarıdır. Önceden tanımlanmış koşullara dayalı olarak, herhangi bir aracıya ihtiyaç duymadan sözleşme hükümlerinin kendiliğinden yerine getirilmesini sağlarlar (Akın, s. 17; Başar, s. 1072 ve 1073; Welzel, Eckert, Kirstein, Jacumeit, s. 25; Takaoğlu, Özer, Parlak, s. 273). Akıllı sözleşmeleri kabul eden tarafların imzasının ardından, bu sözleşmeler kriptografi kullanılarak blok zincirine yüklenir. Akıllı sözleşme kodlarının açık, net ve herkes tarafından rahatlıkla anlaşılabilir olması gerekmektedir (Ünal, Uluyol, s. 170). Türk hukukunda akıllı sözleşmelerin hukuki niteliği henüz açık biçimde düzenlenmemiştir. Akıllı sözleşmelerin, teknik olarak bir yazılım kodu olarak çalışmaları nedeniyle geleneksel anlamda bir sözleşme türü sayılıp sayılamayacaklarına ilişkin tartışmalar için bkz. Ali Nizamettin Yıldırım, *Türk Borçlar Hukuku Bakımından Akıllı Sözleşmeler*, 2. Bası, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2024, ss. 104-118. Hukuki açıdan, akıllı sözleşmelerin "sözleşme" olarak kabul edilebilmesi için, taraflar arasında irade beyanının açıkça ortaya konması ve sözleşmenin esnekliğinin sağlanması gibi unsurların göz önünde bulundurulması gerekmektedir. Bu bağlamda, akıllı sözleşmelerin klasik sözleşme anlayışından farklı özellikler taşıdığı söylenebilir. Her ne kadar TBK m. 12/2 uyarınca sözleşme serbestisi ilkesine dayalı olarak şekil serbestisi öngörülmüş olsa da, bazı sözleşme türlerinde yazılı veya resmi şekil şartı aranması, akıllı sözleşmelerin bu tür sözleşmeler açısından tek başına geçerlilik kazanmasını zorlaştırabilir (Başar, s. 1090). Ayrıca akıllı sözleşmeler, teknik olarak önceden belirlenmiş kurallar çerçevesinde otomatik biçimde işleyen ve dış müdahaleye kapalı yapılar oldukları için, borçlar hukukunda önemli yer tutan irade beyanının yorumlanması, tarafların ehliyet durumunun değerlendirilmesi ve sözleşme hükümlerinin sonradan değişen koşullara göre uyarlanması gibi esnek hukukî mekanizmalarla tam olarak örtüşmeyebilir. Bu durum, özellikle taraflar arasında bir anlaşmazlık çıktığında veya sözleşme metninin yoruma açık olduğu durumlarda uygulamada ciddi sorunlara yol açabilir (Başar, s. 1079). Dolayısıyla, akıllı sözleşmelerin teminat amacıyla kullanılması için uygun bir hukuki zemin ve yeterli bir uygulama altyapısı oluşturulmalıdır.

134 Akın, s. 17 ve 18. Akıllı sözleşmeler, şirketlerin finansal bilgilerine doğrudan erişim sağlayamadığından, bunların blockchain sistemine aktarılması gerekir. Bu aktarım işlemini "oracle" isimli aracı sistemler yapar (Başar, s. 1096). Aktarılacak verinin doğru ve güvenilir olması son derece önemlidir. Aksi takdirde, hatalı veya değiştirilmiş veriler ciddi hukuki ve mali sonuçlara yol açabilir (Abdeljalil Beniiche, *A Study of Blockchain Oracles*, https://arxiv.org/abs/2004.07140, 23.07.2025, s. 9).

135 Başar, s. 1074, 1075.

ödenmediğinde teminat varlıkları alacaklı lehine otomatik olarak bloke edilebilir veya devredilebilir. Böylece üçüncü taraf müdahalesine gerek kalmadan süreç hızlıca işlerlik kazanır.

Akıllı sözleşmeler, dijital teminat varlıkları üzerinde doğrudan işlem yapabilir[136]. Bu varlıklar, fiziksel veya finansal değerlerin blockchain'de temsil edildiği tokenlar aracılığıyla dijital ortamda bulunur. Örneğin, bir gayrimenkul veya pay senedi küçük birimlere ayrılarak tokenlaştırılabilir[137] ve akıllı sözleşmelere entegre edilebilir. Belirlenen koşullar gerçekleştiğinde bu dijital varlıklar otomatik olarak bloke edilebilir veya alacaklıya aktarılabilir. Ancak maddi varlıklar üzerinde doğrudan işlem yapılması mümkün olmadığından akıllı sözleşmeler, teminatın devri veya bloke edilmesi için ilgili taraflara otomatik bir bildirim gönderebilir. Söz konusu bildirimin ardından işlemlerin fiziksel varlıklar üzerinde yetkili makamlar tarafından manuel olarak yürütülür. Blockchain tabanlı otomasyonun hukuki süreçlerle uyumlu hâle getirilmesi, gelecekte teminat mekanizmalarının hem daha güvenli hem de daha verimli işlemesini mümkün kılabilir.

Her ne kadar blockchain teknolojisi önemli avantajlar sunsa da, pratikte teknik karmaşıklık, yüksek altyapı maliyetleri ve hukuk sistemlerinin bu teknolojiyle tam uyum sağlayamaması[138] gibi çeşitli sorunlar yaşanabilir. Türkiye'de akıllı sözleşmelere ilişkin yasal düzenlemelerin bulunmaması ve şekil şartlarından kaynaklanan sınırlamalar da teknolojinin kullanımını zorlaştırmaktadır. Ayrıca blok zinciri tüm verileri silmeden sakladığı için zamanla veri tabanı büyür, bu

136 Akıllı sözleşmeler, dijital ortamda ifa edilebilen basit ödeme yükümlülükleri için uygundur. Ancak şirketlerin bölünmesi gibi fiziksel ve hukuki işlemlerin iç içe geçtiği, özellikle malvarlığının devri ve alacaklılara karşı sorumluluk gibi unsurların bulunduğu durumlarda bu sistemler yetersiz kalır. Bu nedenle, akıllı sözleşmeler günümüzde yalnızca dijital olarak yerine getirilebilen işlemlerle sınırlı bir kullanım alanına sahiptir (Başar, s. 1096).

137 Token, blockchain üzerinde dijital olarak temsil edilen bir varlığı ifade eder. Tokenlaştırma ise, bir fiziksel ya da finansal varlığın dijital ortama aktarılması ve blockchain üzerinde işlem görebilir hâle getirilmesi sürecidir. Böylelikle herhangi bir merkezi kurumun müdahalesine gerek kalmadan mülkiyetin güvenli ve otomatik biçimde takip edilmesi mümkün olur. Ayrıca varlıkların daha küçük değer parçalarına ayrılabilmesi, yani parçalı sahiplik yaklaşımı, daha geniş bir yatırımcı kitlesine ulaşılmasını sağlar. Söz konusu varlıklara, gayrimenkul, menkul kıymet veya fikrî haklar örnek olarak gösterilebilir (Ayrıntılı bilgi için bkz. Oana Marin, Tudor Cioara, Liana Toderean, Dan Mitrea, Ionut Anghel, "Review of Blockchain Tokens Creation and Valuation", *Future Internet*, Cilt 15, Sayı 12, 2023, s. 2 ve 7).

138 Welzel, Eckert, Kirstein, Jacumeit, s. 24. Aynı yazarlar, devletin blok zincir teknolojisinin gelişimine yön verebileceğini ve destek vererek, standartlar oluşturarak ve teknolojiyi kendi faaliyetlerinde kullanarak sürece aktif şekilde katılabileceğini ifade ediyorlar (Welzel, Eckert, Kirstein, Jacumeit, s. 24).

da sistemi yavaşlatır[139] ve yeni düğümlerin ağa katılımını güçleştirir[140].

Blok zincirdeki akıllı sözleşmeler değiştirilemez olduğundan, özellikle şirket bölünmeleri gibi karmaşık işlemlerde uyum zorlukları ortaya çıkabilir. Bu sorunu aşmak için sözleşmenin kendisini değiştirmek yerine, işleyişini yöneten "proxy" (vekil) yapılar kullanılabilir. Bu yapıda kullanıcılar doğrudan sözleşmeye değil, işlemleri asıl sözleşmeye yönlendiren bir proxy sözleşmesine erişir. Asıl sözleşme güncellendiğinde sadece yönlendirme değiştirilir ve kullanıcılar aynı adres üzerinden işlem yapmaya devam eder. Bu yapı, önceki kayıtları silmeden sözleşmenin güncellenmesini sağlar ve sistemin yeni şartlara uyum kabiliyetini artırır[141].

Blok zincir teknolojisi, verilerin silinmeden ve değiştirilemeden saklanmasını sağlayarak güvenli bir altyapı sunar. Ancak bu kalıcılık, ticari sırların korunması açısından risk oluşturabilir[142] ve kişisel verilerin gizliliğinde sorunlara yol açabilir[143]. Nitekim 6698 sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu'nun[144] (KVKK) 7'nci maddesi, kişisel verilerin işlenmesini gerektiren nedenler ortadan kalktığında bu verilerin silinmesini zorunlu kılar. Kanun, kişilere verilerinin silinmesini isteme hakkını da tanımaktadır (KVKK m. 11/1-e). Ancak blok zincirinin değiştirilemez yapısı, bu hakların uygulanmasını zorlaştırabilir. Şirket bölünmelerinde alacaklılara ait kimlik, iletişim ve alacak bilgileri blok zincire işlenirse, bu veriler dolaylı yollardan kimlik tespitine olanak sağlayabilir[145]. Bu durum alacaklıların gizliliğini tehlikeye atabilir ve şirketi hukuki sorunlarla karşı karşıya bırakabilir. Ayrıca blok zincir sistemleri güvenli kabul edilse de siber saldırılara karşı tamamen bağışık değildir[146]. Özellikle DDoS[147] saldırıları sistemi yavaşlatabilir veya geçici olarak hizmet veremez

---

139 Blok zincirinde "düğüm" terimi, ağın bir parçası olan ve blok zincirinin bir kopyasını tutan bilgisayar veya cihazları ifade eder (Akın, s. 8). Her düğüm, ağdaki diğer düğümlerle sürekli iletişim hâlinde olarak verilerin güncel ve tutarlı kalmasını sağlar (Avunduk, Aşan, s. 374; Akın, s. 10). Düğümler, işlemlerin doğrulanması, yeni blokların oluşturulması ve ağın güvenliğinin sağlanmasında kritik rol oynar (Akın, s. 8 ve 9).

140 Ünal, Uluyol, s. 173.

141 Ayrıntılı açıklamalar için bkz. Sajad Meisami, William Edward Bodell III, *A Comprehensive Survey of Smart Contract Upgradability Patterns*, https://arxiv.org/abs/2304.03405 (19.07.2025), s. 2 ve 3; Bloomberg Law, *Smart Contracts' Ruling Forces a Blockchain Development Rethink*, https://katten.com/smart-contracts-ruling-forces-a-blockchain-development-rethink (19.07.2025).

142 Akın, s. 14.

143 Takaoğlu, Özer, Parlak, s. 270.

144 RG. 29.06.1956-9353.

145 Başar, s. 1080-1081.

146 Blok zincirinin dağıtık yapısı sayesinde veriler tek bir merkezi sunucuda tutulmadığından, sistem teknik arızalara ve siber saldırılara karşı daha dayanıklı olur (Takaoğlu, Özer, Parlak, s. 268).

147 Dağıtık Hizmet Engelleme (Distributed Denial of Service veya DDoS) saldırısı, birçok farklı cihazın aynı anda bir internet sitesine ya da sunucuya aşırı miktarda veri göndermesiyle, sistemin

hâle getirebilir[148]. Bu tür güvenlik açıkları dikkate alınmazsa, hem alacaklıların hakları zarar görebilir hem de sistemin güvenilirliği zedelenebilir[149].

Her ne kadar mevzuat, ilanların TTSG ve şirket internet sitesinde yayımlanmasını zorunlu kılsa ve blockchain üzerinden yapılacak ilanlar resmi ilan değeri taşımasa da blockchain kayıtları, TTSG ilanlarının tamamlayıcısı olarak kullanılabilir. Böylece verilerin değiştirilmesi veya silinmesi engellenir ve alacaklıların bilgiye daha kolay erişimi sağlanır. Hukuki düzenlemeler ve teknolojik altyapı geliştikçe blockchain tabanlı teminat sistemlerinin şirket bölünmelerinde alacaklıların haklarını daha etkin koruması beklenebilir. Öte yandan, akıllı sözleşmelerin hatalı programlanması veya sistemsel sorunlar telafisi zor sonuçlar doğurabilir. Bu da blockchain teknolojisinin yüksek teknik bilgi ve özen gerektiren yapısından kaynaklanan önemli bir sınırlamadır.

b. Blockchain Teknolojisinin Sorumluluk Modellerindeki Rolü

TTK'da teminatın yanı sıra, ikinci dereceden ve kişisel sorumluluk gibi ek koruma mekanizmaları da öngörülmüştür (TTK m. 176, 177). Ancak bu yöntemler, sorumlulukların kapsamının belirlenmesinde karmaşıklık ve gecikmelere yol açabilir. Bu noktada blockchain teknolojisinin sunduğu şeffaflık, veri bütünlüğü ve izlenebilirlik gibi özellikler, mevcut koruma sistemlerine önemli katkılar sağlayabilir. Blockchain tabanlı bir bölünme sürecinde, borç ve varlık devirlerine ilişkin tüm veriler zaman damgalı ve değiştirilemez şekilde kaydedilebilir. Bu kayıtların alacaklılar ya da yetkili üçüncü kişilerce izlenebilir olması, borcun hangi şirkete ait olduğu veya müteselsil sorumluluğun kapsamı gibi konularda bilgiye hızlı ve güvenilir erişim sağlar. Böylece alacaklılar, haklarını daha az zaman ve masrafla takip edebilir.

Ayrıca blockchain'e entegre edilecek akıllı sözleşmeler, ikinci dereceden sorumluluğun otomatik olarak devreye girmesini mümkün kılar. Örneğin borcun belirli bir süre içinde ödenmemesi durumunda, sistem otomatik olarak diğer şirketlere başvurarak alacağın tahsiline veya teminatların işletilmesine imkân tanıyabilir. Bu yapı, süreci hızlandırır ve yargı yoluna başvurma gereksinimini azaltabilir.

---

yavaşlamasına ya da tamamen erişilemez hâle gelmesine neden olan bir siber saldırı türüdür. Bu saldırılar genellikle, zararlı yazılım bulaştırılmış bilgisayar ve cihazlardan oluşan bir botnet aracılığıyla gerçekleştirilir. Amaç, hizmeti geçici olarak devre dışı bırakmak ya da sistemde zafiyet oluşturmaktır (Detaylı bilgi için bkz. Rajat Tandon, *A Survey of Distributed Denial of Service Attacks and Defenses*, https://arxiv.org/abs/2008.01345, 19.07.2025, s. 1 ve 2).

148 Welzel, Eckert, Kirstein, Jacumeit, s. 27.

149 Avunduk, Aşan, s. 376 ve 377.

Bunun yanında, ortakların kişisel sorumluluğunun tespiti bakımından da blockchain önemli avantajlar sunabilir. Ortaklık yapısı, pay devri ve sermaye hareketleri gibi işlemlerin değiştirilemez şekilde kaydedilmesi, hangi ortağın ne zaman şirkette yer aldığı ve hangi kararlara katıldığı gibi bilgileri açıkça ortaya koyar. Böylece, şirketin kötü niyetli olarak bölünme yoluna gidip borçlardan kurtulmaya çalıştığı durumlarda sorumluluk geriye dönük olarak tespit edilebilir ve kişisel sorumluluğun kapsamı daha sağlıklı biçimde belirlenebilir. Bu sayede sorumluluk zincirinin kopması önlenerek alacaklılar için daha güçlü bir koruma sağlanmış olur.

Sonuç

Yeniden yapılanma yöntemi olarak bölünme işlemi, şirketlerin ekonomik faaliyetlerini daha verimli sürdürebilmelerine olanak tanırken, alacaklılar bakımından çeşitli hukuki riskler doğurabilmektedir. Özellikle tam bölünme hâlinde, şirketin tüm malvarlığının alacaklının rızası aranmaksızın devredilmesi; kısmi bölünmede ise aktiflerin azalması, alacakların tahsilini zorlaştırabilmektedir.

TTK'da teminat gösterme yükümlülüğü ve müteselsil sorumluluk gibi bazı koruma mekanizmaları öngörülmüş olmakla birlikte, bu düzenlemeler kapsam ve uygulama bakımından sınırlı kalmaktadır. Hangi alacakların koruma kapsamına girdiğinin açık biçimde belirtilmemesi, özellikle çekişmeli veya şarta bağlı alacaklar açısından belirsizlik yaratmaktadır. Ayrıca devredilmeyen yükümlülükler yönünden ikinci dereceden sorumluluğun sınırlarının net olarak tanımlanmamış olması, alacaklıların korunmasını güçleştirmektedir.

Mevcut sistemdeki eksiklikler, daha gelişmiş ve esnek bir koruma mekanizmasına olan gereksinimi ortaya koymaktadır. Sorumluluğun şirketin bölünmeden elde ettiği ekonomik yarar dikkate alınarak belirlenmesi, alacaklılara risk temelli seçim hakkının tanınması ve şirketlerin yalnızca mutlak bir teminat yükümlülüğüyle değil, somut duruma göre şekillenen alternatif yollarla sorumlu tutulması gibi yöntemler, daha adil ve dengeli bir yapı oluşturabilir. Ayrıca teknolojik imkânların, özellikle blockchain tabanlı güvence sistemlerinin hukuki altyapıya entegre edilmesi, teminatların şeffaf ve izlenebilir şekilde yönetilmesini sağlayabilir.

İlan ve bildirimlerin sadece TTSG üzerinden yapılması, alacaklıların zamanında ve doğru bilgilendirilmesini zorlaştırmaktadır. Bildirimlerin, e-Devlet, MERSİS, KEP gibi dijital araçlar aracılığıyla yapılması ve bu sürecin hukuki düzenlemeye kavuşturulması, hem şirketlerin sorumluluğunu somutlaştıracak hem de alacaklıların hak kaybı yaşamasını önleyecektir.

Sonuç olarak, şirket bölünmelerinde ilişkin alacaklıların korunmasına dair düzenlemeler, hem içerik hem de yöntem bakımından gözden geçirilmelidir. Kanunun temel amacı olan menfaat dengesine odaklanarak, şirketlerin yeniden yapılanma ihtiyacı ile alacaklıların güvenliğinin sağlanması hedeflenmelidir. TTK'nın alacaklıyı koruyan hükümleri, uygulama ihtiyaçları ve teknolojik gelişmelere uyum sağladığında, yeniden yapılandırma süreci her iki taraf için de daha öngörülebilir hâle gelebilir.

KAYNAKLAR

- Altoprak, Serkan, *Türk ve Alman Hukuku Karşılaştırmalı Ticaret Şirketlerinde Yapısal Değişiklikler*, On İki Levha Yayınları, İstanbul, 2018.
- Akın, İrfan, "Dijital Gelişmelerin Şirketler Hukuku Üzerinde Etkisi", *Türk Alman Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, Cilt 4, Sayı 1, 2022, ss. 3-26.
- Aktürk, Aziz Gurur, *Sermaye Şirketlerinde Bölünmede Alacaklıların ve İşçilerin Korunması*, Seçkin Yayıncılık, İstanbul, 2023.
- Avunduk, Hüseyin; Aşan, Hakan, "Blok Zinciri (Blockchain) Teknolojisi İşletme Uygulamaları: Genel Bir Değerlendirme", *Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, Cilt 33, Sayı 1, 2018, ss. 369-384.
- Ayhan, Rıza; Çağlar, Hayrettin; Özdamar, Mehmet, *Şirketler Hukuku Genel Esaslar*, 3. Bası, Yetkin Yayınları, İstanbul, 2021.
- Bahtiyar, Mehmet, *Ortaklıklar Hukuku*, 10. Bası, Beta Yayınları, İstanbul, 2015.
- Başar, Mükerrem Onur, "Akıllı Sözleşmeler ve Özel Hukuk Uygulamasında Ortaya Çıkması Muhtemel Sorunlar", *İstanbul Hukuk Mecmuası*, Cilt 80, Sayı 4, 2022, ss. 1067-1103.
- Beniiche, Abdeljalil, *A Study of Blockchain Oracles*, https://arxiv.org/abs/2004.07140 (23.07.2025).
- Binder, Andreas, *Der Schutz der Gläubiger von Aktiengesellschaften bei Spaltung und Vermögensübertragung: Ein Beitrag zu einer sachgerechten Auslegung des Fusionsgesetzes*, *Festschrift 100 Jahre Aargauischer Anwaltsverband*, Schulthess, Zürih, 2005.
- Çebi, Hakan, *Türk Ticaret Kanunu Tasarısı'na Göre Anonim Ortaklıkların Bölünmesi*, On İki Levha Yayınları, İstanbul, 2010.
- Çoştan, Hülya, "Bölünmeye Katılan Şirketlerin Müteselsil Sorumluluklarının Sınırlandırılması", *Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, Cilt 18, Sayı 2, 2012, ss. 231-243.
- Çoştan, Hülya, *Türk Ticaret Kanunun Tasarısı Hükümlerine Göre Anonim* Şirketin *Birleşme, Bölünme ve Tür Değiştirme Yoluyla Yapılanmasında Alacaklının Korunması*, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü, Ankara, 2009.
- Demir, Koray, *Türk Ticaret Kanunu Hükümlerine Göre Şirketlerin Bölünmesi*, Beta Yayınları, İstanbul, 2017.
- Durgut, Ramazan, "6102 Sayılı Yeni Türk Ticaret Kanunu'na Göre Şirketlerin Bölünmesi ve Bölünmeye Hâkim İlkeler", *Hukuk Ekonomi ve Siyasi Bilimler Aylık İnternet Dergisi*, Sayı 126, 2012, ss. 1-19.
- Erdem, H. Ercüment, *6335 Sayılı Kanun İle Yeni Türk Ticaret Kanunu'nda Yapılan Değişiklikler*, https://www.erdem-erdem.av.tr/bilgi-bankasi/6335-sayili-kanun-ile-yeni-turk-ticaret-kanununda-yapilan-degisiklikler (28.07.2025).
- Erdem, H. Ercüment, *Anonim Ortaklıkların Bölünmesinde Alacaklıların Korunması, Türk Ticaret Kanunu ile ilgili Makaleler (2009-2016)*, On İki Levha Yayınları, İstanbul, 2017.
- Erdem, H. Ercüment, "Birleşme Bölünme ve Tür Değiştirmede Yeni Davalar", *Galatasaray Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, Cilt 12, Sayı 2, 2013, ss. 113-138.
- Erdem, H. Ercüment, "Ticaret Şirketlerinin Bölünmesi-Tür Değişiklikleri", *Bankacılar Dergisi*, Cilt 22, Sayı 79, 2011, ss. 80-89.

- Gökçe-Aydın, Şilan Can, *Anonim Şirketin Bölünmesi ve Bölünmenin İş Sözleşmelerine Etkisi*, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Kültür Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Özel Hukuk Anabilim Dalı, 2023.
- Gürbüz-Usluel, Aslı Elif, "Birleşme, Bölünme ve Tür Değiştirme Yoluyla Yeniden Yapılanma İşlemlerinde Yöneticilerin Hukuki Sorumluluğu", *Banka ve Ticaret Hukuku Dergisi*, Cilt 29, Sayı 1, 2013, ss. 141-168.
- Güven-Çetin, Neslihan, *Anonim Şirketlerin Bölünmesinde Alacaklıların Korunması*, Platon Hukuk Yayınevi, İstanbul, 2024.
- Hazıroğlu, Elif Cemre, "Ticari İşletmenin Bir Ticaret Şirketine Dönüşmesinde Ticari İşletmeyi İşletenin Önceki Borçlardan Sorumluluğu", *Ticaret ve Fikri Mülkiyet Hukuku Dergisi*, Cilt 3, Sayı 1, 2017, ss. 71-82.
- Helvacı, Mehmet, "Bölünmeyi Ortaya Çıkaran Sebepler, Bölünme Türleri, Türk Hukukunda Durum ve Tanım Sorunu", *Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi*, Cilt 12, Sayı 1-3 (Doç. Dr. Mehmet Somer'in Anısına Armağan), 2006, ss. 145-172.
- Henssler, Martin; Strohn, Lutz; Müller Carsten, *Gesellschaftsrecht*, C. H. Beck, Münih, 2024.
- İpekel-Kayalı, Ferna, *Türk Ticaret Kanunu'na Göre Sermaye Ortaklıklarının Bölünmesi*, On İki Levha Yayınları, İstanbul, 2020.
- Kaplan, İbrahim, "Şirketlerin Birleşme, Bölünmesi ve Malvarlığın Devri Sözleşmelerinde, Şirketlerin Üçüncü Kişilerle Önceden Yaptıkları Borçlandırıcı Sözleşmelerin Hukuki Akıbeti", *Türkiye Barolar Birliği Dergisi*, Sayı 154, 2021, ss. 265-282.
- Karslıoğlu, Hasan, "Türk Ticaret Hukuku Kapsamında Şirket Bölünmelerinde Alacaklıların Korunması", *Ankara Barosu Dergisi*, Cilt 79, Sayı 4, 2021, ss. 1-62.
- Kendigelen, Abuzer, *Türk Ticaret Kanunu Değişiklikler, Yenilikler ve İlk Tespitler*, 3. Bası, On İki Levha Yayınları, İstanbul, 2016.
- Law, Bloomberg, '*Smart Contracts' Ruling Forces a Blockchain Development Rethink,* https://katten.com/smart-contracts-ruling-forces-a-blockchain-development-rethink (19.07.2025).
- Marin, Oana; Cioara, Tudor; Toderean, Liana; Mitrea, Dan; Anghel, Ionut, "Review of Blockchain Tokens Creation and Valuation", *Future Internet*, Cilt 15, Sayı 12, 2023, ss. 1-27.
- Meisami, Sajad; Bodell III, William Edward, *A Comprehensive Survey of Smart Contract Upgradability Patterns*, https://arxiv.org/abs/2304.03405 (19.07.2025).
- Moroğlu, Erdoğan, *6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu Değerlendirme ve Öneriler: Başlangıç Hükümleri, Ticari İşletme, Ticaret Şirketleri, Kıymetli Evrak ve Son Hükümler*, On İki Levha Yayınları, İstanbul, 2016.
- Oğuzman, M. Kemal; Öz, M. Turgut, *Borçlar Hukuku Genel Hükümler*, Cilt 1, 17. Bası, Vedat Kitapçılık, İstanbul, 2019.
- Oğuzman, M. Kemal; Öz, M. Turgut, *Borçlar Hukuku Genel Hükümler*, Cilt 2, 15. Bası, Vedat Kitapçılık, İstanbul, 2020.
- Ozanemre-Yayla, Hatice Tolunay, "Borcun Naklinin Borca İlişkin Benzer Etkili Diğer Hukuki Kurumlar Karşısında Teorik Sınırları", *Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, Cilt 22, Sayı 3, 2016 (Özel Sayı), ss. 2927-2948.

- Poroy, Reha; Tekinalp, Ünal; Çamoğlu, Ersin, *Ortaklıklar Hukuku I*, 15. Bası, Vedat Kitapçılık, İstanbul, 2021.
- Pulaşlı, Hasan, *Şirketler Hukuku Şerhi*, Cilt 1, 3. Bası, Adalet Yayınevi, Ankara, 2018.
- Schmitt, Joachim; Hörtnagl, Robert; Winter, Michael, *Umwandlungsgesetz, Umwandlungssteuergesetz: UmwG, UmwStG*, 10. Bası, C. H. Beck, Münih, 2024.
- Semler, Johannes; Stengel, Arndt; Leonard, Nina; Seulen, Günter, *Umwandlungsgesetz*, C. H. Beck, Münih, 2021.
- Sorgunlu, Munise Buket, *6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu Hükümlerine Göre Ticaret Şirketlerinin Bölünmesinde Alacaklıların Korunması*, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Hukuk Anabilim Dalı, 2013.
- Şahin, Ayşe, *Anonim Şirketlerin Bölünmesinde Yönetim Kurulunun Görev ve Sorumluluğu (TTK m. 193)*, On İki Levha Yayınları, İstanbul, 2023.
- Şener, Oruç Hami, *Teorik ve Uygulamalı Ortaklıklar Hukuku Ders Kitabı*, 4. Bası, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2019.
- Şener, Yavuz Selim, "TTK Tasarısına Göre Ticari Ortaklıkların Bölünmesi", *Legal Malî Hukuk Dergisi*, Cilt 1, Sayı 6, 2005, ss. 1493-1761.
- Takaoğlu, Mustafa; Özer, Çağdaş; Parlak, Emre, "Blokzinciri Teknolojisi ve Türkiye'deki Muhtemel Uygulama Alanları", *Uluslararası Doğu Anadolu Fen Mühendislik ve Tasarım Dergisi*, Cilt 1, Sayı 2, 2019, ss. 260-295.
- Tandon, Rajat, *A Survey of Distributed Denial of Service Attacks and Defenses*, https://arxiv.org/abs/2008.01345 (19.07.2025).
- Ünal, Gökhan; Uluyol, Çelebi, "Blok Zinciri Teknolojisi", *Bilişim Teknolojileri Dergisi*, Cilt 13, Sayı 2, 2020, ss. 167-175.
- Welzel, Christian; Eckert, Klaus-Peter; Kirstein, Fabian; Jacumeit, Volker, "Mythos Blockchain: Herausforderung Für Den Öffentlichen Sektor", *Kompetenzzentrum* Öffentliche *İT Fraunhofer FOKUS*, Mart 2017, https://publica.fraunhofer.de/handle/publica/298304 (20.07.2025).
- Yıldırım, Ali Nizamettin, *Türk Borçlar Hukuku Bakımından Akıllı Sözleşmeler*, 2. Bası, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2024.

İnternet Siteleri

- https://eur-lex.europa.eu/eli/dir/1982/891/oj/eng
- https://www.fedlex.admin.ch
- https://www.gesetze-im-internet.de/
- https://www.lexpera.com.tr
- https://resmigazete.gov.tr
- https://sozluk.gov.tr